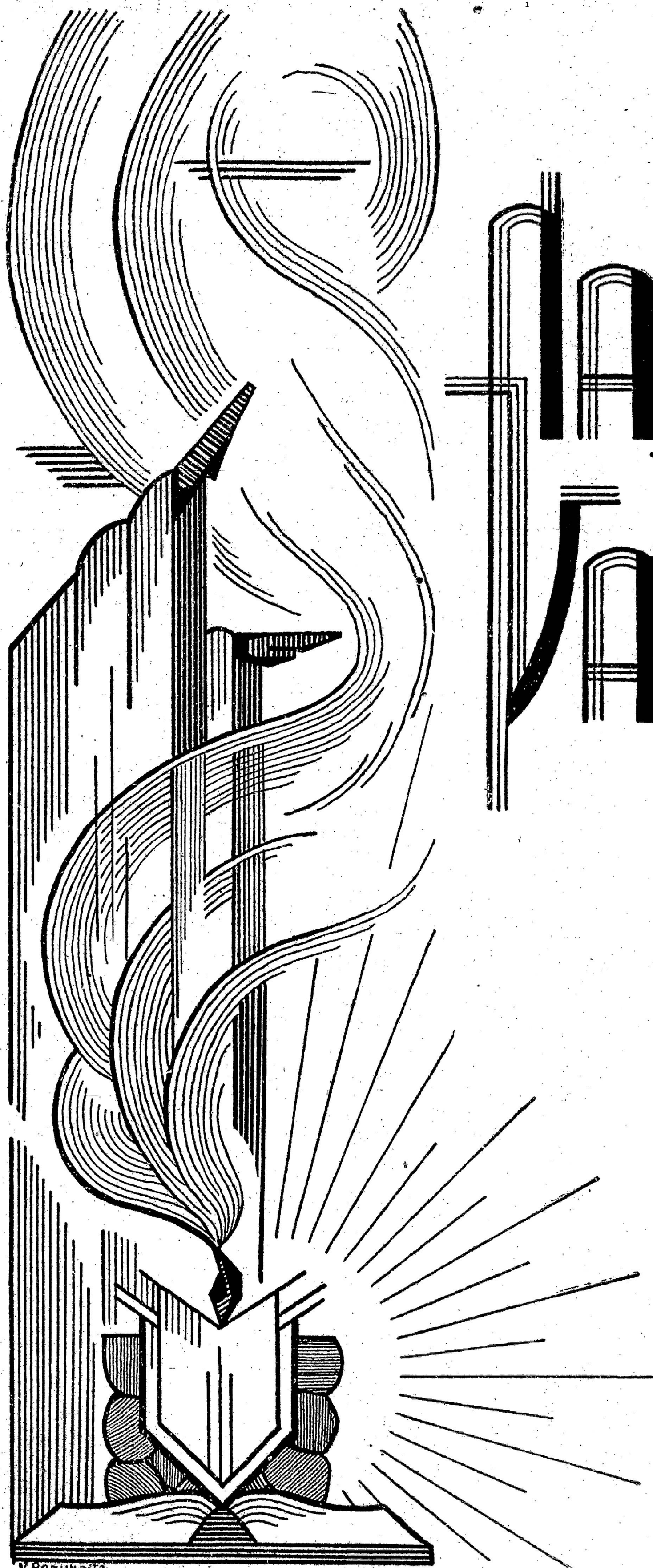

Mažoji Vaidilutė

4

1940

Turinys

Salomėja Nėris . . . . . Pavasaris ir eilinis (eil.) . . . 177
Em. Petrauskaitė . . . . . Pirmasis lietuviškas knygynas Vilniuje 178
T. . . . . . Prisikėlęs Kristus pas Mariją ir moteris 184
Ant. Žagrakalienė . . . . . Šauniųjų Värmlando kavalierių autorę amžinybėn palydėjus . 188
B. Buivydaitė . . . . . Pupa ir seneliai (eil.) 195
P. Orintaitė . . . . . Jos pusseserė — Kauno ponia . 197
D. Lipčiūtė Augustinavičienė . . Sugrįžo (eil.) 199
A. Andriuškevičiūtė Burbienė . . Po tėviškės dangum 199
Selma Lagerlöf . . . . . Karina, Ingmaro duktė. Išvertė *Eug. Vengrienė* 200

NAMŲ ŽIDINYS

O. P-tė . . . . . Laiko ir laisvalaikio sunaudojimas 214
Ar pažįstame savo vaiką . . . 216

APŽVALGA

Katalikės į Vilnių! Motinos Diena ir Šeimos Savaitė. Moterų raštų biblioteka. Premijos vilniečių lietuvių rašytojams. Vengrės katalikės. Ispanijos moterys. Suomės aukojo po keletą darbo valandų į dieną tėvynės atstatymui ir kitos trumpos žinios iš moterų gyvenimo . . . . . 218—220

KNYGOS

Petras Cvirka — Buvo senelis ir senutė — *E. B.*
K. Binkis — Keistutis pas Gediminą — *E. Baužienė.*
S. Zobarskas — Ganyklų vaikai ir gerasis aitvaras — *E. B.* Motinos susirūpinkite — *E. B.* . . . 221—223

„NAUJOSIOS VAIDILUTĖS" kaina met. 10 lt., pusm. 5 lt., mokslą einančioms 6 lt., pusm. 3,50 lt.; atskiras num. 1 lt. Užsieny metams 15 lt., pusm. 8 lt.
Adresas: Kaunas, Laisvės alėja Nr. 3 b. Telef. 24475.
Adm.—red. budi nuo 10—14 val. kasdien, be šventadienių.

Spaudžia „Šviesos" spaustuvė, Kaune, Jakšto 2

NAUJOJI VAIDILUTĖ

MOTERŲ KULTŪRINIO GYVENIMO ŽURNALAS

Nr. 4 (174) 1940 metų balandžio mėn. XX

Salomėja Nėris

Pavasaris ir eilinis

Pavasario padange slenka
Pilkos milinės.
Tylėdamas spaudžia ranką
Mano eilinis.

Mano darželio tulpė paliekant
Tave tesaugo — —
Tu nepaleiski iš rankų niekad
Šautuvo draugo!

Akys jo kalba, — širdį man gelia,
Ašaros tviska, —
— O gal pamilsiu šaltą žemelę
Labiau už viską?

Raudoną tulpę, širdies tą gėlę
Jai atiduosiu . . .
Žengia kareiviai galvas iškėlę —
Saulė veiduose.

Lingo linguoja lauku lygiuoju
Žalsvos milinės.
Nebeatskirsi — tenai žygiuoja
Mano eilinis.

Pavasario beržai prie kelio
Žalsvai ištriško.
Nesužaliuos gyvom šakelėm
Šautuvų miškas.

Em. Petrauskaitė

Pirmasis lietuviškas knygynas Vilniuje

(Iš pasikalbėjimo su p. M. Šlapeliene)

Nors ponia Šlapelienė aiškiai pabrėžė, kad jos knygynas nebuvęs pirmasis lietuviškas knygynas Vilniuje, nes spaudą leidus, 1904 m. Petras Vileišis buvo įsteigęs drauge su dienraščiu, spaustuvę ir pirmąjį „Vilniaus Žinių" knygyną, kuriame ponia, tada dar panelė Peseckaitė, buvo to knygyno vedėja, — tačiau šis knygynas neilgai gyvavo, kaip neilgas amžius buvo ir „Lietuvos knygyno", įsisteigusio 1908 m. ir M. Pečkauskaitės vardo knygyno (prieš Did. karą). Šie visi knygynai, gyvavę vos vienus kitus metus, nespėjo įsigyti savo vardo ir reikiamo populiarumo. Dėl to p. Šlapelienės knygyną tenka laikyti pirmuoju, juo labiau, kad jo idėja, taip pat kaip ir jo savininkė, yra glaudžiai susiję su P. Vileišio knygynu — yra tartum šio knygyno tąsa.

Marijos Šlapelienės knygynas tai stiprūs lietuvybės rūmai, kur, kaip kokiame lobyne, būrėsi lietuviškoji spauda ir išsilaikė lietuviškoji kultūra. Sunkios Golgotos kelius turėjo jie pergyventi, taip pat kaip ir jų kilnūs ir visapusiškai užsipelnę savininkai, užtat jau trisdešimts metų su viršumi (knygynas įsikūrė 1906 m.) jie šviesiai spinduliuoja į visą Lietuvą. Iš šios kuklios šventovės sklido po visą pavergtą kraštą stiprios lietuviškos šviesos spinduliai. Knygynas vaidino didelį vaidmenį visoje Lietuvoje dar rusų priespaudos laikais, o lenkų okupuotam Vilniaus kraštui jo reikšmė neapsakoma, nes iki 1927 m., kada įsikūrė Šv. Kazimiero draugija ir ėmė steigti savo knygynus, jis ant savo pečių nešė visą labai sunkaus ir atsakomingo savos spaudos platinimo darbą pavergtame krašte. Jis buvo taip ir vienintelis, atlaikęs tą žiauriai kietą okupantų režimą, nors aštrios ir sunkios persekiotojų vilyčios į jį nuolat buvo taikomos ir negailestingai jį draskė, ardė, griovė. Tik begalinės jo savininkų energijos, nepaprasto užsispyrimo ir kilnių idėjų dėka, — jis visa nugalėjo ir nors iškankintas, labai apiplėštas ir sujauktas — išliko gyvas.

Marija Peseckaitė Šlapelienė,
1905 m. su Kipru Petrausku vaidinusi pirmoje
„Birutės" operoje Vilniuje.

„Vienintelė buvo mano svajonė, — sako M. Šlapelienė, — sulaukti vėl Vilniuje Lietuvos valdžią". Į tai ji visa širdimi visados tikėjusi, tik negalėjusi nujausti, kokia forma, kokiomis aplinkybėmis toji graži visų vilniečių lietuvių svajonė išsipildys. Kaip visados gyvenime Marija Šlapelienė rėmėsi ne tuščiomis iliuzijomis, bet kruopščiu realiu darbu, taip ir šioji jos pati gražiausioji svajonė buvo remiama ilgalaikiu gyvenimo patyrimu ir pastabumu. Ponia, turėdama daug reikalų ir susidūrimų su lenkų valdžia, įžiūrėjo ir jos silpnybes, kurios, deja, viršijo išpustą galybę ir tuščią didybę. „Lenkija turėjo būti Dievo nubausta" — tikėjo Šlapelienė, nes ji, pamynė humaniškas tautų sugyvenimo teises, nemokėdama tauriai ir protingai tvarkytis.

— Dabar jau, tur būt, ponia ramiau atsipūtėt ir padėjote ginklus? — paklausiau. Bet, matomai, pasaulyje niekados nėra „tikros ramybės". Ponia nusiskundė, jog dabar įvykęs persilaužimas ir atoslūgis. Kol ėjo kova, turėjo daug jėgų, daug energijos, įtempti nervai daug galėjo pakelti. Ponia patvirtino šią jau seniai mintytojų (Dostojevskio, Zola) iškeltą mintį, jog žmogus pamilsta kančias ir jose randa malonumo; kada jis jų nebetenka, tada jame lyg kažkas nutrūksta ir jis nebejaučia laukto pasitenkinimo — pasijaučia išsemtas, pavargęs. Kada ant šio negailestingo įvairių vargų, darbo ir neišsemiamos energijos aukuro sudedi visa, kas žmogui yra brangu ir išsenka jėgos, nebėra nei to didelio gyvenimo džiaugsmo. Tačiau, neabejoju, jog tada širdyje lieka gražus įvykdytos pareigos pasitenkinimo jausmas. Marija Šlapelienė tauri — to nepasakė, nes ji, ir apskritai, nenorėjo nieko asmeniškai apie save pasakoti. „Kam tai reikalinga? — sako. — Kaip numirsim, tegul tada žmonės apie mus pakalba". Bet mes norime kalbėti, norime savo tarpe ilgiau matyti ir daugiau žinoti apie tuos, kurie mums ir mūsų visai tautai yra brangūs, įdomūs, sektini, kuriais mes galime džiaugtis ir didžiuotis.

Marija Šlapelienė tikra vilnietė — Vilniuje gimusi, augusi ir jame visą gyvenimą nenuilstamai dirbusi. Iš pat jaunų dienų pasižymėjo dideliu veiklumu ir energija: dalyvavo visose buvusiose lietuvių draugijose, choruose ir lietuvybės kovose. Turėjo gražų ir stiprų balsą ir vaidybinį talentą — dalyvavo pirmame viešame lietuvių spektaklyje 1905 m., Žemkalnio „Birutėje", kur atliko svarbiausią — Birutės rolę. Taip pat vaidindavo ir kituose viešuose ar slaptuose vaidinimuose. Giedodavo lietuviškai, kovojant už lietuvių teises vienintelėje Šv. Mikalojaus bažnytėlėje, kurią, pagaliau, lietuviams pavyko išsikovoti (iš tiek daug lietuvių pastatytų Vilniaus bažnyčių!). 1905 m. ištekėjusi už Dr. Jurgio Šlapelio, sekančiais metais atidarė savo vardu knygyną, kurį savarankiai tvarkė, nes vyras buvo užimtas savo specialybės darbu, tačiau, reikalui esant, žmonai uoliai padėdavo, o lenkų okupacijos metu ir uoliai bendradarbiavo ir net, begabendamas iš Nepriklausomos Lietuvos slaptai knygas ir kentėdamas bendrus persekiojimo vargus, gavo sunkią ligą, kuri jį kamuoja iki šiam laikui, laikydama pririštą prie lovos.

Marijai Šlapelienei su savo knygynu teko pergyventi sunkius įvairių okupantų persekiojimus. Spaudą leidus, rusų valdžia sunkiai duodavo leidimus knygynams steigti. Teko padėti daug pastangų ir vargo tokiam leidimui gauti, iš dalies tai išgauti padėjo ir 1905 m. revoliucija, kada buvo suteikiama daugiau laisvės. Valdžia

Marija Šlapelienė

knygyną laikė griežtoje kontrolėje: buvo vedamos knygos, į kurias turėjo būti įtrauktos visos esamos knygyne knygos ir cenzorių patvirtinamos. Būdavę daug nemalonumų, o kartais ir bylų, kurias visados M. Šlapelienei pavykdavo laimėti — nė karto nebuvo bausta. Kartą, per ponios ir cenzorių neakylumą, į žandarų rankas pateko gudų kalba parašyta prieš rusų carą knygelė „Skripka bieloruska", dėl kurios buvo iškelta didelė byla. Čia Mariją Šlapelienę apgynė advokatas Jonas Vileišis ir Vrublevskis — lietuviams prielankus lenkas. Taip pat buvo iškelta didelė byla ir jos vyrui p. Šlapeliui, kuri kilus Did. karui, buvo numarinta.

Užėmus Vilnių vokiečiams, laike Did. karo, lenkai, kuriems M. Šlapelienė buvo kaip krislas akyje ir kurie, ypač poznanės, turėjo įtakos vokiečiams, įskundė knygyną dėl priešlenkiškos propagandos ir laikraščio „Litwa" platinimo. Vokiečiai M. Šlapelienę taip pat, neteisingai, buvo apkaltinę priešvokiškų proklemacijų platinime ir kelioms dienoms pasodinę į kalėjimą. Išsigelbėti padėjo p. S. Smetonienė, dr. Šaulys ir kiti lietuviai.

Kilus vokiečiuose 1918 m. revoliucijai, lenkai vieną savaitę buvo užvaldę Vilnių ir tuojau pareikalavo Šlapelienę iškraustyti savo knygyną, bet, to dar nepadarius, užėjo sovietų valdžia. Sovietų valdžia, tris dienas prieš išėjimą iš Vilniaus, taip pat prisikabino prie knygyno ir jį užantspaudavo. 1919 m. Vilniun atėjus lietuviams,

rodos, išaušo giedri diena ir Šlapelienės knygynui, bet... neilgam. M. Šlapelienė tada daug darbo turėjo ne tik savo knygyne, bet taip pat globodama lietuvius belaisvius. Kartu su kitais Vilniaus lietuviais — Vileišiais, Bortkevičiene, Domaševičiais, Višinskiais ir kit., nešė jiems drabužius, gamino maistą, globojo lietuvius studentus.

Pradžioje, iki maždaug 1934 m., lenkai nelabai kibo prie knygyno. Pareikalavo knygų sąrašo, bet pareiškus, jog tai padaryti neįmanoma, vėl davė ramybę, daug dalykų net nepastebėdami. Iki 1923 m. iš Lietuvos ir su Lietuva nebuvo jokių tiesioginių ryšių. Gimnazijoms bei mokykloms stigo mokslo knygų, tada p. Šlapelis slaptai jų pargabeno iš Nepr. Lietuvos. 1924 m. lenkai jau legaliai, per Latviją, leido įsivežti mokslo knygų, kurių, tačiau, pusė būdavo konfiskuojama. Tas sudarydavo milžiniškus nuostolius. Taip buvo konfiskuoti Lietuvos žemėlapiai ir atlasai, kur buvo pažymėta „Lenkų okupuota Lietuva".

Nuo 1934 m. prasidėjo didysis planingas lietuvių persekiojimas, vadovaujamas vaivados Bocianskio bendradarbiaujant su dabartiniu arkivysk. Jalbžikovskiu. Uždarius lietuvių draugijas ir konfiskavus jų turtą, atkreipta dėmesys ir į lietuviškus knygynus. Pradėta griežtai kontroliuoti ir konfiskuoti knygas bei laikraščius. Tačiau pats sunkiausias laikas buvo prieš garsųjį ultimatumą. Tada M. Šlapelienė gavo „Kauno ekspozitūros" vardą, jai buvo primetama, jog ji gaunanti iš Kauno 400 lt mėnesinės algos (nors M. Šlapelienė niekados nėra gavusi jokių pašalpų) ir kitos nepagrįstos priekabės. Prasidėjo kuratorių lankymasis bei kratos, o nuo 1938 m. vasario mėn. pirmos dienos — tikra ekzekucija. Iš pat ryto į knygyną ateidavo pulkas lenkų, vadovaujamų iš Lietuvos lenkų studentų, mat, jie geriau šiame reikale orientavosi... ir būdavo krečiama bei konfiskuojama visa, kas jų nuomone, buvę įtartina. Tai vykdavę iki 3 val., o per visą dieną sėdėdavo vienas cenzorius, kuris sekdavo visą knygyno judėjimą. Tada net patys lietuviai bijodavo į knygyną užeiti, nes tuoj būdavę įtarti ir persekiojami. „Nervai buvo iki paskutiniųjų įtempti — pasakojo M. Šlapelienė — nebuvo kas veikti, tik didžiausiu užsispyrimu sėdėdama knygyne perrašinėjau vyro rašytą lietuviškai-lenkišką žodyną". Šį nekaltą darbą dirbant lenkai negalėjo protestuoti. Knygų sandėliai buvo užantspauduoti ir į juos nebuvo galima įeiti. Baisiausios būdavo kratos. Jos pasitaikydavo dažnai ir bet kuriuo momentu — dažnai net naktį. Išeidama iš namų p. Šlapelienė susidėdavusi lagaminan reikalingiausius daiktus, nes nuolat buvo laukiama, kad bus suimta. Prieš pat ultimatumą M. Šlapelienė buvo įvairiai tardoma ir slaptosios

policijos, fotografuojama ir įtraukta į didžiųjų prasikaltėlių sąrašą. Šį sąrašą lenkai sunaikinę. Knygynas iš lauko buvo nulipdytas plakatais „Marš na Kovno". Gatvėje reikėdavę labai saugotis, kad negautum iš kokio pakampio akmens. Bet ir po ultimatumo M. Šlapelienės knygyno persekiojimai ir vargai nepasibaigė. Jai buvo iškelta baudžiamoji byla už „pasikesinimą atplėšti dalį Lenkijos teritorijos ir jos prijungimą prie Lietuvos" ... Grėsė 15 m. sunkiųjų darbų kalėjimas ir visų teisių nustojimas. 1939 m. ši byla buvo numarinta. Tačiau knygynas buvo visai suardytas, knygos išmaišytos ir sunkvežimiais kažin kur išgabentos. Buvo atimtos brangiausios knygos ir jų geriausi rinkiniai. Tai buvo skaudus smūgis visai Šlapelių šeimai, kurie ištikimai ilgą eilę metų čia dirbo ir įdėjo į šį kilnų darbą sielą ir energiją ir sunkiausiais laikais, kada daug lietuvių turėjo pabėgti Nepr. Lietuvon, jo neapleido. „Ta valdžia, kuri pasikesindavo į mano knygyną, visados greitai žlugdavo" — pasakojo M. Šlapelienė, — „Žlugo ir Lenkija".

Dabar į Vilnių suvažiavo daug prašmatnių knygynų iš visos Lietuvos. Jų tarpe M. Šlapelienės knygynas dabar išrodo skurdžiau, bet nė vienas neprilygs jam savo istorija ir nuopelnais mūsų tautai. M. Šlapelienės knygynas ant savo pečių pakėlė sunkią dalią ir atliko didelį uždavinį. Jo knygos gaivino tą neskaitlingą lietuvių inteligentų būrelį, kuris taip karštai kovojo už lietuvio teises okupuotoje Vilnijoje. Už visa tai nepailstamai darbininkei — M. Šlapelienei lietuviai amžinai liks dėkingi. Šiai tauriai ir garbingai Lietuvos moteriai linkime dar ilgiausių metų ir geriausios sveikatos.

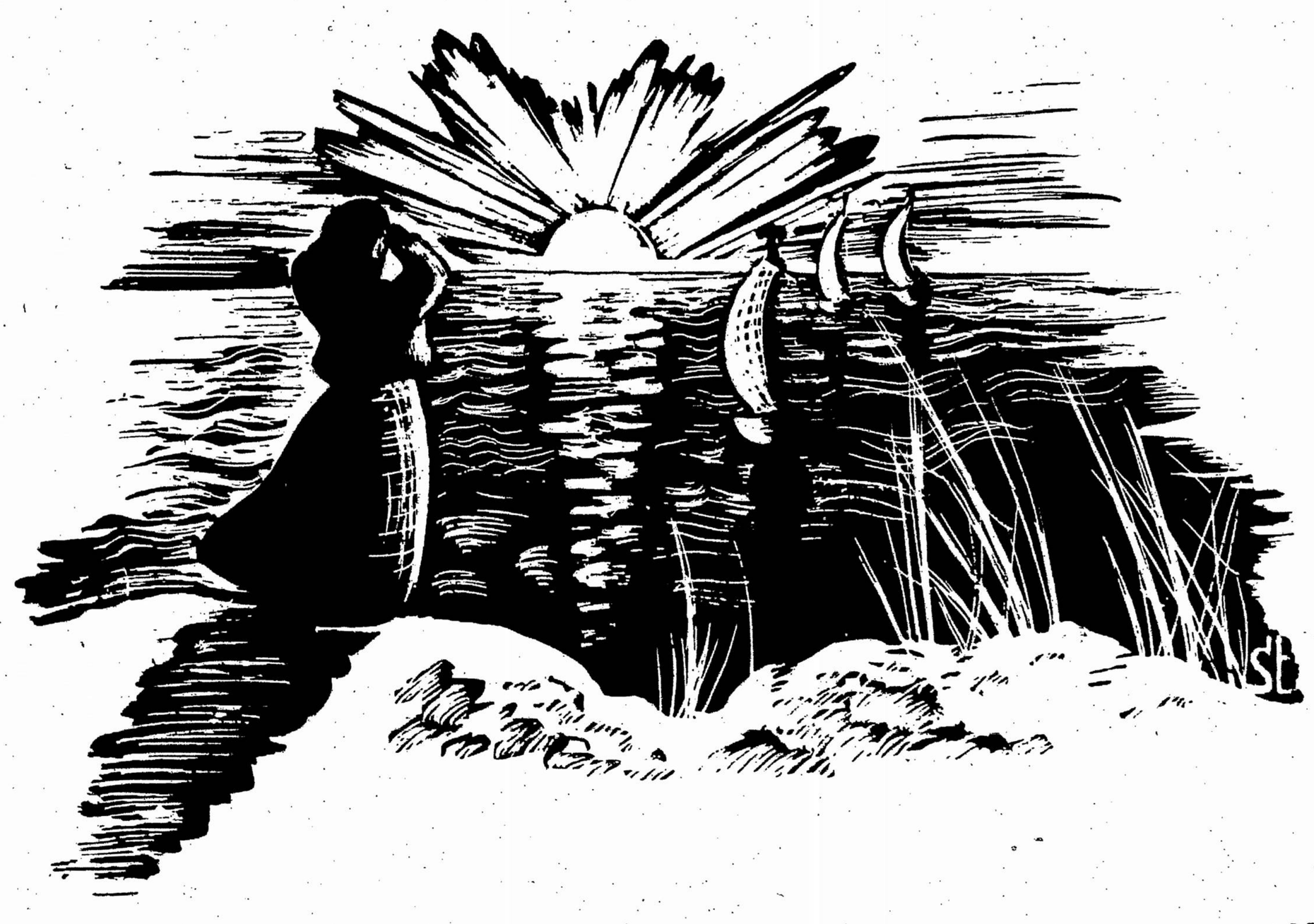

T.

Prisikėlęs Kristus pas Mariją ir moteris

II. AVE MARIA.

Jėzus prisikėlęs iš numirusių pirma apsireiškė savo motinai*. To reikalavo Jo kūdikiška meilė Motinai. Jis negalėjo užmiršti Tos, kuri buvo Jam pasilikusi ištikima, dvasioje kentėdama po kryžiumi, kai Jis mirė ant kryžiaus. Ta, kuri buvo išgėrus skausmo taurę su Juo, turėjo dabar irgi pirma dalyvauti jo džiaugsme.

Kam naujai įšventintas kunigas pirma pasirodo, pirmą palaiminimą duoda savo garbės dienoje? — Motinai! Jau vidurinių amžių vienuolis rašytojas taip galvojo:

„TIKO, KAD PRIEŠ VISUS KITUS MOTINĄ APLANKYTŲ ir jai pirma džiaugsmingą žinią apie savo Prisikėlimą praneštų, Jai, kuri už visus kitus daugiau Jį mylėjo, didesne meile Jo ilgėjosi, daugiau liūdėjo dėl Jo mirties, daugiau skausmo paliesta laukė Jo prisikėlimo". — Ką Elžbieta, sveikindama Mariją ta proga buvo ištarusi, dabar vėl turėjo išsipildyti: „Palaiminta Tu, kuri tikėjai, nes tai, kas Viešpaties Tau pasakyta, įvyks".

Kad ir Šv. Raštas mums nieko nepraneša apie tą sceną, tačiau: „jei mes manytum, kad Jėzus nepasirodė savo Motinai, kadangi Evangelistai to nemini, tada išeitų, kad Jis po savo Prisikėlimo niekuomet nebūtų apsireiškęs savo Motinai, kadangi ir apie tai neminima. Bet argi taip galėjo pasielgti Tas, kuris Įstatyme liepė gerbti tėvą ir motiną? Argi galėjo tokiu elgesiu įžeisti savo Motiną, kuri dėl Jo jau buvo skausmo kalaviju perverta?" — Kas yra savaime suprantama, Evangelistams aiškiai minėti nereikėjo.

NEAPSAKOMAI DIDELĖ BUVO JOS KANČIA:

„didis kaip jūra tavo skausmas".Bet kaip Ji ištvėrė kentėjime kryžiaus kelyje ir po kryžiumi, taip ištvėrė ir viltyje po mirties. Jo mo-

* Šitas straipsnis turėjo būti įdėtas praėjusiame numeryje, bet dėl techniškų kliūčių atidėtas į šį nr.

kiniai negalėjo, nenorėjo suprasti Jo pranašavimų: „Jis bus išduotas pagonims, nuplaktas, nukryžiuotas . . .“; todėl irgi visai negirdėjo ar nestebėjo to sekančio žodžio: „Trečiąją gi dieną Jis prisikels iš numirusių“. — Tačiau Marija, kuri nuo pat Jo jaunystės „įsidėmėjo visus šiuos žodžius ir apsvarstė juos savo širdyje“, suprato ir tikėjo tuos jos širdį perveriančius skausmo žodžius, bet kartu irgi džiaugsmingą prisikėlimo pranašystę. Kai kitos dievobaimingos moterys pirko tepalus ir kvepalus balzamuoti kūnui, Ji neprisidėjo; ir nėjo su jomis prie kapo; nes

JI ŽINOJO, KAD KAPAS GREIT BUS TUŠČIAS,

kad gyvam kūnui nebereikės balzamo. „Tu neleisi savo Šventajam regėti supuvimo“. „Trečiąją dieną jis kelsis iš numirusių!“ Iš tikrųjų: „Palaiminta, kuri įtikėjai, nes d a b a r išsipildys, kas Tau Viešpaties sakyta“. Prieš 30 metų — įsikūnijimo valandoje — Ji laukė išsipildymo tų žodžių: „Viešpats su Tavim“. Dabar Viešpats b u s su Tavim. — Po kryžiumi apie kitą žmogų Jis Jai sakė: „Štai Tavo sūnus“. Dabar Jis tai sakys apie S a v e: „Motina, štai Tavo Sūnus, Tavo Jėzus“. — Nazarete Dievo angelas Ją sveikino: „Ave Maria“. Kaip skambėjo dabar tie patys žodžiai, kai Prisikėlusio širdis vėl atgaivinta plakė prie motinos širdies:

„AVE MARIA! — VIEŠPATS SU TAVIM!

Regina coeli laetare, Alleluja! Džiaukis, dangaus Karaliene, nes Tas, kurį buvai verta nešioti, prisikėlė, kaip Jis buvo sakęs. Alleluja!“ Sūnus paguodžia Ją su Psalmininku, su Bažnyčios džiaugsmingu, triumfališku Velykų Šventės Introitu: „Resurrexi et adhuc sum tecum — Aš prisikėliau ir vėl esu su Tavimi“. Ir Ji su anuo patriarku atsakys: „Gana man, kad mano sūnus gyvas!“ „Magnificat anima mea Dominum, ir mano dvasia džiaugiasi Dievuje, mano Išganytojuje. — Jis prisikėlė, kaip buvo pasakęs. Alleluja“. — —

„Tavo sielą pervers skausmo kalavijas“. Tai Marijos dalis paskelbta jai šventoje Jeruzalės bažnyčios vietoje iškilmės valandoje.

O MES

norėtum tiktai rožių ir malonumų gyvenimo kelyje?! — Kai Jėzus, tapdamas žmogumi, surišo savo gyvenimą visiškai su Jos gyvenimu, Ji ištarė savo „Fiat mihi“ ne tik Dievo motinos garbei, bet ir „skausmų vyro“ palydovei; ir tokiu būdu „Viešpaties tarnaitė“ tapo „Regina coeli“, „Fiat mihi“ virto „Alleluja“. — Priimkim ir mes tą

tiesą į savo gyvenimo programą, teoretiškai — pažinime bei pripažinime, ir praktiškai — vykdyme bei ištvermėje; tada ir mums, tau po šio gyvenimo Didžiojo Penktadienio bus tavo amžinybės Velykos; po tavo „Fiat" bus Jėzaus „Ave" — tau.

III. AVETE — SVEIKOS.

„Moteriškės, kurios buvo atėjusios su juo iš Galilejos, palydėjo jį, matė kapą ir kaip jo kūnas buvo paguldytas. Sugrįžusios jos prirengė kvepalų ir tepalų . . . Pirmą savaitės dieną labai anksti jos atėjo pas kapą, nešdamos su savim prirengtus kvepalus".

Tos pačios geros moteriškės, kurios palydėjo Jėzų Jo kelionėse, rūpinosi Juo, sekė Jį į Kalvarijos kalną, ištvėrė po Jo kryžiumi, lydėjo Jį į kapus, pasiliko Jam ištikimos iki mirties ir po mirties. Nors priklausė įvairioms šeimoms, įvairiems luomams ir interesams, vienas bendras ryšys jas visas jungia —

PRISIRIŠIMAS, MEILĖ, ATSIDAVIMAS JĖZUI.

Ir eidamos į kapus jos parodė didelę drąsą. Buvo dar tamsu, nejauki nuotaika, pavojinga atmosfera mieste; Kristaus priešai nesnaudžia, prie kapo žiaurūs kareiviai: ir jos — moterys, vienok, kaip jos sugėdina vyrus, kurie mėgdavo girtis Kristaus draugais ir palydovais, norėjo Jį padaryti karaliumi, iškilmingai su Juo įžengė į Jėruzalės miestą, — bet kančios metu, kad ir gyrėsi kaip anas: „kad ir visi Tave apleis, aš niekuomet", — nuo Alyvų kalno Jį apleido, atsisakė nuo Jo, net užsigina Jo: „Simonai, nė vienos valandos negalėjai budėti su manim?" — „Ir visi, jį apleidę, pabėgo". — „Aš nepažįstu to žmogaus". —

Prisidėjo dar vienas rūpestis „jos kalbėjosi tarp savęs: kas mums atris akmenį nuo kapo angos?"

Bet jau artinosi skausmo pabaiga, nakties galas, paguodos ir nuraminimo valanda: „Pažvelgusios pamatė akmenį atristą . . . Įėjusios į kapą jos pamatė jaunikaitį sėdintį dešinėje pusėje, apvilktą baltu drabužiu . . . Jis joms tarė: Nenusigąskite, jūs ieškote Jėzaus Nazareno (k a i p jos ieškojo Jo, mylėjo Jį visą gyvenimą ir ilgisi Jo dabar!), kurs buvo prikaltas ant kryžiaus (kaip jos prisiglaudė prie Jo, nenorėdamos skirtis net mirties valandoje!).

JIS PRISIKĖLĖ.

Jo nėra čionai". — Kontrastas neapsakomas, perdidelis, beveik netikėtinas. „Išėjusios jos pabėgo nuo kapo, nes jas buvo apėmęs drebėjimas ir išgąstis".

Jėzus pats nenorėjo joms tuojau pasirodyti, bet pirmiau per angelą jas prirengti. Pamažu jos pažino tikrybę, pradėjo tikėti, džiaugtis, laukti, ilgėtis; juk angelas joms buvo pranešęs: „Eikite pasakykite Jo mokiniams ir Petrui, kad Jis eina pirma jūsų į Galileją; tenai jį matysite, kaip jis jums sakęs".

Bet joms nereikėjo laukti Galilejos. Jėzus, tarytum, negalėdamas pats susilaikyti ir suvaldyti savo dėkingumo, prisirišimo, prielankumo jausmų joms, jau tuojau norėjo joms ir tik joms ir atskirai savo maloningumą parodyti: „Ir štai jas sutiko Jėzus ir tarė:

AVETE — SVEIKOS!

Vėl vienas trumpas žodis ir vėl daug ilgo neapsakomo džiaugsmo. — Avete primena tą pirmąjį Ave, kai Dievo Žodis tapo Kūnu; Avete dabar toms ištikimoms moterims, kai Dievo Avinėlis jau buvo atėmęs, kentėdamas ir mirdamas, pasaulio nuodėmes — Pirmasis Ave — išganymo pradžia. Avete jos pabaiga; pasveikinimas, pakvietimas visiems prisiartinti prie išganymo šaltinio". Jos gi prisiartino ir apkabino jo kojas ir jį pagarbino". Laimės valanda užtarnauta ištikimybe!

„Tuomet Jėzus joms tarė: Nebijokite,

EIKITE APSKELBKITE MANO BROLIAMS,

kad eitų į Galileją; ten jie mane matys". Tos geros moteriškės su Magdalena buvo pirmosios prisikėlusio Kristaus, Jo Karalystės, Jo meilės šauklės.

O tas pirmąsias sekė ištisa eilė Dievo palaimintų sielų, kurias Jėzus patraukė arti savęs, kurioms Jis rodė savo Širdies paslaptis, kad pačios sėmusios iš to šaltinio galėtų ir pasauliui duoti „gyvojo vandens": Švedijos Brigita, Sienos Kotryna, Liežo Julijona, Margareta Marija Alacoque, Elžbieta, Gertrūda, Mechtilda, Teresė ir Teresėlė. Joms visoms buvo skelbtas tas džiaugsmingas Avete; ir jos visos „išėjo su dideliu džiaugsmu ir bėgo apskelbti Jo mokiniams", visai Bažnyčiai, savo aukštą Kristaus pavestą misiją. —

Štai, prisikėlusio Kristaus dovana moteriai Velykų dieną! Štai, moters uždavinys, pasiuntinybė dabartiniam pasauliui!

O TAVO MISIJA — TAVO PASAULIUI? —

— — — — — — — — —

Antonija Žagrakalienė

Šauniųjų Värmlando kavalierių autorę amžinybėn palydėjus

Kai švedų politikai laužė galvas, ką duos naujoji suomių su rusais taika, nuskambėjo liūdna žinia, kad mirė kuone visam pasaulyje pagarsėjusi to krašto rašytoja Selma Lagerlöf. Ji mirė tam pačiam gražiajam ir senajam giminės dvare Märbacke, Värmlando apylinkėj, kur ir gimė 1858 met. lapkričio mėn. 20 d.

Švedijos gamta nors nėra turtinga savo augmenija, bet graži, išraižyta kalnais kalneliais, upėmis ir ežerais. Įdubimuose vėšliai žaliuoja laukai, kalvų viršūnėse styro apsamanojęs granitas, kurio plyšiuose patogiai įsitaisę krūmai ir medžiai, kur yra nors šioks toks susidaręs žemes klodas ant to akmeninio podirvio, ten auga žolė, po ją ganosi palaidi, nuo javų laukų tvoromis atitverti, galvijai bei arkliai. Jie dailūs, nušukuoti, riebūs, vien savo išvaizda saką, esą mylimi ir gerai prižiūrimi.

Värmlandas skaitomas viena iš gražiausių Švedijos apylinkių, tad labai suprantama, kad ir jautri jaunos rašytojos siela su ypatinga galia buvo įsisiurbusi į savo tėviškėlę. Ir kai gimtinė buvo parduota, dar labiau sustiprėjo troškimas išmokt valdyt plunksną ir apdainuot tokia daina šį kraštą, kad jos aidas toli, toli, ne tik už gimtinės, bet ir už tėvynės sienų nuskambėtų, ir kas ją išgirs, ilgėtųs pamatyt Värmlandą. Šis troškimas buvo įkūnytas „Gösta Berlingas" knygoje.

Ledų pralaužimas

Rašytojos kūdikystė ir jaunystė prabėgo besiruošiant profesiniam mokytojos darbui ir jį bedirbant. Galinti būti rašytoja anksti ėmė svajot, bet metai bėgo paskui metus, brendo ir matė, kaip toji svajonė įgyvendint darėsi vis sunkesnė.

Jaunoji Selma jau nemažai buvo perskaičiusi įžymiųjų prozos kūrėjų, kaip Ibsenas, Björgsonas, Dickensas, Lie, Turgenevas, Tolstojus, H. C. Andersenas, J. P. Jakobsonas ir daug kitų. Jais žavėjosi, bet pati manė esanti skirta būti poete.

Selma Lagerlöf

Mokydamasi mokytojų seminarijoj, vienoms atostogoms lektūrai besirinkdama knygų, susidomėjo anglų rašytojo Thomo Carlylės knyga „Heroes, Herowoship and the heroic in history". Ši knyga jos dėmesį patraukė ne todėl, kad būtų jinai ką nors žinojusi apie autorių, bet pačiu pavadinimu, nes manė rasianti apie legendų ir padavimų herojus, karžygius, norėjo pačius tuos padavimus palyginti su švedų herojų legendomis. Ir iš viso jaunoji rašytoja mylėjo didžias asmenybes ir jų visur ieškojo.

T. Carlylė, kuris yra parašęs, kad „knygos yra lyg stebuklingas tiltas, nutiestas per sraunią laiko upę ir erdvės jūras. Per šį tiltą ateina mūsų aplankyti tolimiausių kraštų išminčiai; ateina ir tie, kurie iš gyvųjų tarpo yra seniai išsiskyrę", iš tikrųjų nutiesė savo knyga tiltą iš tolimos Šotlandijos į Märbacko sodybos mergaitės kambarėlį, kur ant raudonu pliušu padengtos sofos, nuo lietaus pabėgusi Selma kiutojo ir taip buvo labai susižavėjusi, kad „norėjau bėgti ir keliuos bei kryžkelėse visiems šaukti, kokį neišsakomai didelį turtą aš suradau". Maža to, ji pajuto ir tą didį jų sielų artumą ir toliau sako: „Nežinojau, ar jo stilius laikomas nuostabus

ir giriamas, bet tai, ką jaučiau, buvo tarsi anas džiaugsmas, kurį jaučia smuikininkas, girdėdamas grojant puikiu instrumentu ir prisimena turįs pats smuiką, kuris galėtų tais pačiais garsais suskambėti".

Carlylės stiliumi jaunoji rašytoja taip susižavi, kad grįžusi seminarijon pabando ir pati ką nors parašyti proza, bet deja, taip nelaimingai, kad kaip pati sakosi, jog ne juokais išgąsdinusi švedų kalbos mokytoją.

Baigusi seminariją 1885 metais ėmė mokytojauti Landskronoje mergaičių mokykloj. Jau ne kartą buvo netekusi vilties kuo nors kitu — rašytoja — bebūsianti. Taip 1886 metais lietingą rudens popietę sėdėjo ir taisė mokinių darbus, o protarpiais liūdnai galvojo. Tos nuotaikos priežastys buvo tokios: „Nuo septintųjų metų svajojau tapsianti rašytoja, nuo penkioliktųjų pradėjau rašyti eilėraščius ir tikėjosi būti didelė poetė, bet šitai jokių vaisių nedavė. Jau buvau įžengusi į dvidešimt devintuosius metus, bet taip pat toli buvau nuo tikslo, — ne, dar toliau, kaip kada nors buvau buvusi". Ir šį liūdną vakarą Selma Lagerlöf gavo laišką iš baronienės Sofijos Adlersparrės ir „kai aš porą eilučių paskaičiau, ėmė virpėti rankos ir akyse šokinėti raidės".

Mat, nuliekamu laiku Lagerlöf buvo parašiusi keliolika sonetų. Jų keletas buvo patekę pas vieną seminarijos draugę, kuriuos ji įdavė žymiausiai tų laikų Švedijos moterų judėjimo vadei ir laikraščio „Dagny" leidėjai ir redaktorei baronienei S. Adlersparrei. Ji dabar ir rašė dėl tų sonetų, prašydama atsiųsti viską, ką S. Lagerlöf turinti parašius.

Nors laiškas buvo santūriai ir šaltai parašytas, vienok jis vėl sukėlė vilčių pasidaryti rašytoja. Žinoma, Lagerlöf tuojau sudėjo viską į voką, ką turėjo parašiusi, ir išsiuntė. Bėgo savaitė po savaitės, kol vieną dieną atnešė laišką. „Esseldė Adlersparrė rašė, kad ji sonetus buvusi įdavusi žymiam kritikui ir šis pripažinęs, jog daugelis jųjų prašoką bet kuriuos geram sonetui statomus reikalavimus. Jie esą spalvingi, gilūs, pilni netikėtinumų ir prilygstą mažiems, gerai nusvidintiems ir blizgantiems deimančiukams. Tad ji norinti juos patalpinti į „Dagny". Iš tolo užsiminė, ar aš neturinti daugiau ko parašiusi, ir pareiškė norą arčiau su manim susipažinti ir užkvietė per Kalėdų atostogas pas ją į Stokholmą nuvykti".

Šitai jau buvo daug. Mokytoja Selma užpūtė šviesą ir gardžiavosi tais žodžiais, kurie buvo pasakyti apie jos sonetus, ir dideliais vilties šuoliais skrido į rašytojos ateitį.

Ir taip prieš baigiantis 1886 metams Stokholme susitiko dvi moterys. Pagarsėjusi ir iškilusi visuomenininkė redaktorė Esseldė ir bū-

simoji didžioji Švedijos rašytoja. Susitiko ir suprato viena antrą, pamilo, vyresnioji ėmėsi remti ir globoti jaunesniąją.

Lagerlöf paskaitė, ką buvo atsivežusi, o baronienė nurodinėjo ir planavo.

Įvyko jaunos rašytojos debiutas „Dagny" puslapiuose, bet jis kažko nepadarė, nes tai buvo laikraštis, skirtas moterų socialiniems reikalams, ir skaitytojams visų pirma šie dalykai rūpėjo, o sonetai tebuvo tik kaip puošmenėlė, tik kaip koks paveiksliukas, kuriuo daug nesidomima. Vienok šis debiutas savo padarė, nes paskatino rašytoją vėl veržtis į tikslą, o be to, vyresnioji jos draugė nebepaleido. Ėmė ragint pradėt rašyti proza, nes nežiūrint jos sonetų gražumo, kiti dalykėliai buvo mažai pavykę, nuobodūs.

Bet Lagerlöf jau žinojo, kad Carlyliu susižavėjusi, kai pabandė prozos, tai literatūros mokytojas už galvos susigriebė, tad ir atsakė baronienei, jog su proza dar blogiau esą. Įtikinimui, o gal ir vilčių turėdama, vis dėlto pridėjo vieną noveliukę. Po kurio laiko ateina atsakymas: „Turinys dieviškas, stilius pasibaisėtinas".

Atrodo, kad ir vėl kelias į rašytojas užgriūva nenugalimomis uolomis, bet ne. Baronienė moko ir verčia rašyti, trumpai drūtai patardama: „Išbrauk viską, kas nereikalinga ir nereikšminga".

„Jau prieš daugelį metų man buvo atėjusi idėja parašyti apie Värmlando kavalierius. Ir šią knygą norėjau parašyti eilėdara, bet darbas iki šiol stovėjo beviltiškoj padėtyj", — pasakoja rašytoja. Ir dabar ji vėl griebiasi šio pradėto darbo. Nors stiliaus nebuvo radusi, bet stropiai rinko medžiagą ir vieną kitą skyrelį bandė rašyti proza. „1889 metais pasiunčiau Esseldei vieną „Gösta Berlingo" dalį ir greit sulaukiau iš jos atsakymą su rankraščiu. Daug pagyrimo žodžių, bet ir griežtas įsakymas grąžinti rankraštį pusiau sutrumpinus".

Sutrumpino ir grąžino.

Bet nelaimė, pasikeičia „Dagny" redaktorė ir naujoji nedrįsta dėti „Gösta Berlingo", kad ir sutrumpinto. Jai atrodo per daug jau fantastiškas dalykas. Vėl bėga laikas, bet dabar už rašytojos ateitį kovoja dvi, nes Selmai padeda baronienė Esseldė. Ir 1890 metais penki „Gösta Berlingo" skyreliai laimi novelių konkurse premiją ir atspausdinami „Idun" laikraštyje. Vyresnioji džiūgauna jaunesniosios laimėjimu. 1891 metais atvyksta Lagerlöf į Stokholmą su „Gösta Berlingo" rankraščiu parodyti „Idun" redaktoriui, kad tai, ką jis premijavo, tebuvo tik dalelė didelio veikalo. Bet visų pirma su rankraščiu užsuka pas senąją draugę. Ir dabar tos dvi didelės

sielos išgyvena tikrą kūrybinio džiaugsmo šventę, nes tai, ką skaito Lagerlöf, tokį gyvą atgarsį randa Esseldėje.

Rašytoja net mano, kad baronienė giliau ir plačiau suprato ir išgyveno skaitomą dalyką, negu jos buvo parašyta. Kai klausytojas entuziastiškai susižavėjęs, negali nesidžiaugti ir pats kūrėjas, bet vis dėlto „Gösta Berlingas" dar nebuvo baigtas, dar reikėjo knygą apdirbti, o tai tebuvo galima palengva, nes Lagerlöf mokytoja ir laisvo laiko jai nulieka taip maža. Bet užsidegusi ir susižavėjusi klausytoja randa išeitį: „Tu turi knygą baigti, kol esi įsitraukusi į tą darbą. Rask savo vietoj pavaduotoją mokykloj, paimk atostogas, pinigais aš pasirūpinsiu".

Ir tais pačiais metais (1891) baigiamas ir išleidžiamas „Gösta Berlingas". Jau kitų metų pabaigoj šis veikalas išverčiamas į danų kalbą. 1893 metų pradžioj vertėja Kalėdų atostogų proga pasikviečia rašytoją į Kopenhagą pasižiūrėti, kaip seksis jos kūriniui. Autorė nuvažiuoja. Vertėja ir pažįstamos prieš Kalėdas buvo pavariusios smarkią propagandą, norėdamos danus sudominti „Gösta Berlingo" vertimu, bet pasėkos buvo menkos. Knygynai skundės, kad neperka, bibliotekose stovėjo dailiai įrišta ir neskaitoma knyga. Pati autorė išsirinko vieną žymiausių bibliotekų, kur buvo skolinamos skaityt knygos, ir ėmė stebėt, kas dėsis su jos kūriniu. Knygą pavartydavo, pakraipydavo galvą ir vėl grąžindavo. Lagerlöf draugės dėjo visokiausias pastangas, norėdamos danų dėmesį atkreipti į „Gösta Berlingą", bet „atrodė, lyg būtų bandoma atrakinti duris svetimu raktu. Visos pastangos ėjo niekais". Tuokart terado rašytojai vieną patarimą, reikia atkreipti Jurgio Brandes, žymiausio tų laikų danų literatūros kritiko dėmesį. Eit prašyt malonės, kad parašytų savo nuomonę apie veikalą, ne, šito autorė nebūtų padariusi, bet jai pačiai buvo be galo įdomu išgirsti šito, danų skaitytojams sudarančio knygų skonį, kritiko nuomonė. Ir ji išdrįso pasiųsti vieną vertimo egzempliorių, prašydama pasikalbėjimo. Sekančią dieną atėjo Brandes pas Lagerlöf ir po poros dienų „Politiken" laikrašty buvo atspausdinta maža „Gösta Berlingas" knygos apžvalga. To užteko, kad tą pačią dieną bibliotekoj buvo paimti skaityti visi trys egzemplioriai. Tą patį vakarą moterų skaitymo draugija surengė Lagerlöf debiutą, kuriame ji paskaitė greitomis sukurtą noveliukę. Salė pilniausia žmonių. Pagal Lagerlöf žodžius, visi skubėjo pamatyti tą, apie kurią rašė jų didysis Brandes, nors ir santūriai, nors ir keliais žodžiais. Buvo šaukiama, plojama, rašytoja gėlėmis apmėtoma. Ledai į skaitytojų širdis tapo pralaužti ir dabar plačia tekme pasipylė Lagerlöf knygų minčių upė.

Selmos Lagerlöf laidotuvės

Dabar vargu ar yra Europoje valstybinė kalba, į kurią nebūtų išverstas „Gösta Berlingas". Prieš porą metų kažkur skaičiau, kad jos legendos apie Kristų verčiamos į dvidešimt šeštąją kalbą.

Lagerlöf dar mokytojavo iki 1895 metų, o nuo tada jau atsidėjo grynai literatūriniam darbui, parašydama keletą romanų, daug apysakų, novelių, padavimų, legendų.

1904 metais gavo Nobelio literatūrinę premiją, o 1914 m. birželio 3 d. priimta kaipo pirmoji moteris į švedų akademiją.

Keli jos veikalai yra nufilmuoti.

Pagerėjus materialinėms sąlygoms, atperka Märbacko sodybą, kur ir gyvena, rašydama, ūkininkaudama iki pat savo mirties.

Rašytoja ir žmogus

Geriausiai rašytojai bene sekasi atkurt, pašaukt gyveniman tokius gyvus iš kūno ir kraujo, tai padavimų mitų herojus. Bet ir paprastasis jos veikėjas turi savyje kažką didelio ir gražaus, kažkokią dieviškumo kibirkštėlę. Atrodo, kad ką paliečia Selmos Lagerlöf ranka, tas pražysta visu gražiausiu savo prigimties žiedu. Ir kas svarbiausia, kad ne tik pajunti tą žiedą, bet ir tiki juo. Kai Lagerlöf skaitai, gyveni jos pasauliais, matai juos apie save. Jei ji pažvelgs į medį, tai tau jis prabils, jei į gėlę, tai šioji tave užkalbins. Žemę ji pripildo gyvais koboldais, nimfomis, faunais, trolliais ir iš dangaus nusitiesia angelų būriai, taip, kad net pajunti jų sparnų judinamą orą.

Walter von Molo teigia: „Lagerlöf religija yra visų religijų religija; ji moko be atvangos, nemokydama, jos aksioma: nėra žmogaus visiškai nupuolusio. Lagerlöf yra dramatikė ir epikė, moderni istorikė ir nemoderni. Ji lygiai valdo dialogą, kaip ir atpasakojimą, ji eina, kai reikalas, palengva, žingsnelis po žingsnelio, ir ji peršoka kiekvieną prarają. Brūkšnelis po brūkšnelio pavaizduoja charakterį, bet ji moka jį sukurt vienu ar dviem sakiniais, vis tiek, koks komplikuotas jis bebūtų. Jai nėra nieko sunkaus, nes išperkančiai meilei viskas galima". Kitoj vietoj vėl pabrėžia: „Laiko nepaliečiami Lagerlöf kūriniai, ji keliauja amžinybės keliu". Viskas, kas riboja, praeina, atkrenta, besibaigiant jos veikalui, kaip mirštant žmogui, tik kūnas lieka žemei.

Manau, kad kaip ir apie žmogų, apie rašytoją Selmą Lagerlöf bus susidaręs tam tikras vaizdas. Norėdama jį kiek papildyti dar duosiu jos vieną pasisakymą 75 metų sukaktuvių proga. „Šiuo aš kreipiuos su giliu prašymu į savo draugus nesiųsti man laiškų, telegramų, gėlių, dovanų, nedaryti man vizitų ir kitų savo dėmesio pareiškimų. Aš prašau tai padaryti iš dalies dėl mano silpnos sveikatos, o svarbiausia dėl to, kad šiuo sunkiu ekonominiu vargo laiku mano sąžinė neleidžia daryti iškilmių. Kiekvienas centas, be kurio galima išsiversti, turėtų būti sunaudotas vargstančių žmonių gerovei kelti".

Prašyt buvo ko, nes ir ne sukaktuvėms esant iš viso pasaulio plaukdavo ryšuliai laiškų, knygos ir lankytojai. Vasarą kartais per dieną suvažiuodavo į Märbacką apie šimtas lengvųjų mašinų, o kur jaunimo ekskursijos ir kita.

Rašytojas apie savo asmenį ir nekalbėdamas, vien savo kūryba tiek daug pasako, kaip niekas kitas, nes visus savo lūkesčius, visas savo svajones, idėjas, visus savo sielos niuansėlius įkūnija, pašaukdamas gyventi knygų veikėjus, jų lūpomis prabildamas.

Nors ir nėra dar mums žinoma, kaip Lagerlöf mirė, kokie buvo jos paskutinieji žodžiai, bet jos didžiausias testamentas — jos knygos — ir visų mažiausią iš skaitytojų jis palietė ar palies.

Ir man rodos, kad prie jos mirties guolio susirinko visos tos Värmlando, Dalarnės ir kitų kraštų mergaitės, moterys, pastoriai, kavalieriai, dvarininkai ir darbininkai — jos raštų herojai, suskrido jos Kristaus legendų angelai ir iškilmingai vieni giedodami, kiti grodami, gražiausiu Requiem išlydėjo ją į amžinatvę, nes ji buvo jiems davus po dalelę savo širdies, po dalelę savo didžiosios sielos, net po dalelę visų didžiausiojo Visatos Kūrėjo. Tad šitame Requiem skamba džiaugsmas, dėkingumas ir laimėjusių bei nugalėjusių laimė!

B. Buivydaitė

Pupa ir seneliai

(Ištrauka)*

Aukso lovos žiburiuoja...
O senukai tarp šilkų
Gieda giesmę vakarinę...
Miela, šilta ir jauku...

— Labąnakt jums, — angelėlis
Tyliai laimina senius:
— Nepalieskite ratukų —
Dievas myli paklusnius!

Tyso senis kaip negyvas...
Senės sapnas neramus:
Ji ratukais važinėjas,
Darda jie aplink namus.

Atsibudo ir žegnojas:
„Nuo pagundos gink mane“...
O ratukai skaisčiai spindi,
Gražesni negu sapne.

Girgžda lova... sėdas senė:
„Juk nesunkiai nusidės,
Jei, išlipusi iš lovos,
Iš arčiau prisižiūrės“...

Ir išlipus nutapsėjo,
Nors ir krečia ją drugys...
Ai, ratukų gražumėlis!
Marguliuoja tik akys:

* Iš vaikams spausdinamos knygos „Pagiry maža trobelė“.

Sostas grynu auksu klotas,
Sidabriniai stipinai,
Tarp raudonų ienų šviečia
Baltutėliai gulbinai.

„Truputėlį pasėdėsiu“ . . .
Ruopščias senė į ratus
Tik įlipo, gulbinėliai
Plast — ir išskėtė sparnus . . .

Uždami ratukai zvimbia,
Tik žaibuoja stipinai —
Per pakriūtes ir per kalnus
Vėjais neša gulbinai . . .

Senė šaukia įsikibus . . .
O ratukai — pokš, pokšt, pokš!
Ir į šipulius subiro . . .
Virto senė pašlamokšt! . . .

P. Orintaitė

Jos pusseserė — Kauno ponia

Kristė, jauna mergytė nuo Pabaisko, pagaliau įvykdė seną svajonę — atvažiavo pamatyti Kauno. Pirmiausia ji apėjo bažnyčias (taip buvo mamos įsakyta) ir kiekvienoj vis kokią nors Sveikamariją sumetė. Pabuvo Karo Muziejuj, pasidairė priešais Prezidento rūmus. Palypėjusi į Vytauto kalną apžvelgė laikinosios sostinės kaminų daugybę iš viršaus: kokie dideli turtai čia į vieną daiktą sukrauti ir koki čia laimingi žmonės!

Labiausia, žinoma, patiko jai Laisvės alėjos vitrinų puikybės, visokių moteriškų prekių brangiausios krūvos, išdėstytos languose, kurie didumo sulig kluono durimis. Stovėdavo ji, kaip prismeigta, prie tų parodlangių, prieš tas visokiausias graznas, akį veriančias, ir — spoksojo, spoksojo be galo...

— Kokia tai turi būti turtinga ponia, kad margo šilko ar mezginių metrą perka po 40, po 60 ir net štai po 84 litus! Tikrai, tai jau ne paprasti koki žmonės, o — pasaka. Kaip senelis kad sekdavo:

— Iš aukso kalno iškyla karalaitė, visa sidabriniais rūbais, deimantiniu vainiku ant gintarinių plaukų, o dantys — gryniausi perlai. Ir ką tik ji paliečia—viskas tuojau pavirsta auksinėmis žvaigždėmis...

Tokios tai ponios, matyt, dabar čia, Kaune, gyvena. Nei joms kiaulės šerti, nei karvės milžti, nei pakuliniai marškiniai skalbti!

Apsistojusi Kristė buvo pas pusseserę Šernienę. Ji tarnavo kažkur ministerijoj. Algą, rodos, gaudavo vidutinišką ir gyveno puošniai, moderniškai.

— Žinai, Regina (ji niekaip neišmoko vadinti Renka, nors buvo liepta), noriu dar pamatyti zoologijos sodą. Sako, ten yra ir beždžionė ir asilas — labai įdomu.

Regina visus popiečius buvo kažkaip labai užimta ir neturėjo laiko su Kriste po miestą dūlinėti. Ir dabar — ji stovėjo prieš veidrodį prisitaikius savo plunksnuotą brylį ir standžiai movėsi gelsvo kailiuko pirštines.

— Gal rytoj... Ne, geriau poryt... Aš dabar skubu. Tu pati pažiūrėk į mano kalendorėlį, ten ant spintelės, rasi užrašyta, kada aš laisva... — ir plėstelėjusi kažkokių stiprių kvepalų banga greitai pradingo duryse.

Kristė pasiieškojo tą kalendorėlį — baisiai įdomu, kuo ta puikioji pusseserė nuolat užimta, ką ji veikia per dienų dienas popiečiais. Ir ėmė skleisti lapus, smulkiai ir gausiai pribraižytus.

Gegužės 2 d. 3 val. pas modistę — naujos gėlės ar raištis skrybėlei. 5 val. masažistė. Vėliau pas .Z. (dėl naujo žurnalo). Nusipirkti: kremas dieninis, naktinis ir vakarinis; baltas pieštukas panagėms: migdolinių saldainių ir t.t.

Gegužės 3 d. 4 val. siuvėja (nauja bliuzė ir — ruda suknia taisyt). $5^1/_2$ val. Liuksemburgo ratelio arbatėlė (vilktis aksomine). Nusipirkti: kvepalų I rūš. ir naują sidabr. segę diržui.

Gegužės 4 d. Tarnybos metu paskambint S-ei dėl krupniko recepto ir popiet išvirt. 7 val. pas „Madrisette" (gal suspėsiu).

Gegužės 5 d. $3^1/_2$ val. frizūra „Malvinoje". Manikiūras ir t.t. 7 val. pas M. į vardines (dovana pirkt pas Segalskį—į bargą).

Gegužės 6 d. 4 val. pas Zilbermaną (dėl dirbtinių koralų ir žiedo). Nusipirkti: naujas vualis, benzinas, citrovanilis ir t.t. $7^1/_2$ val. rendez-vous pas Konradą...

Gegužės 7 d. 3 val. pietūs Pažangoj (viršininko brolis ir p. G.). Nusipirkti: pieštukas lūpoms, pilkos pirštinės, 3 poros kojinių. Dar: chem. valykla, batsiuvis. $6^1/_2$ val. rendez-vous Monikoj (su p. T.) (gal vesis į kiną?).

Gegužės 8 d. Iš pat ryto — pagrindinis veido valymas, masažas ir t.t. Suma Įguloj (gieda kažkoks solistas — bus diplom. k. ir ministrai). Pietūs — neužimta, gal ką sutiksiu L. Alėjoj. 5 val. faifokliokas Metropoly (su p. B.): Vakare paskambint majorui I. (jei būsiu laisva).

Ir toliau, kiek Kristė skaitė, vis kartojosi tie patys reikalai. Tiktai pasimatymai nuolat keitėsi naujomis raidėmis: K, N, P...

Bet jos akį dar patraukė retkarčiais, jau ne kasdien, įrašytos skaitlinės raudonu pieštuku — įstrižai lakšto, pakrašty. Ir ji vėl skaitė:

Gegužės 2 d. — 90 Lt Koop. Banke (bent naują vekselį duot).
Gegužės 5 d. — 35 Lt „Bate" (už pernykščius geltonuosius).
Gegužės 11 d. — 75 Lt pas Gelmaną už paltą ir suknelę (liks dar 120 Lt) (bent 20 litų įmokėt reikia).
Gegužės 15 d. — Skalbėjai 16 Lt.
Birželio 1 d. — 20 Lt pas Leviną (jau paskutinė rata). 85 Lt Ūkio Banke (nors pusę sumokėt). 68 Lt pas siuvėją (už balinę N. Metams) — ir t.t. ir t.t. ir t.t.

Kai Kristė pakankamai įsiskaitė į tą kalendorėlį, jos jau visai nebeviliojo ana pasaka apie auksinę karalaitę su perlų dantimis ir deimantiniu vainiku — ir ji visai nesigodėjo pirktis sukniai audeklą po 84 litus už metrą.

Danutė Lipčiūtė Augustinavičienė

Sugrįžo

Prinoko spurgai medžiuos,
Sugrįžo vyturėlis,
Žibutės penkialapis
Pražydo pamiškėj . . .

Artojas žemėn grįžo,
Laukai ištroškę grūdo,
Raliuoti piemenėlis
Per dieną vėl raliuos . . .

Daina pabudo sesių
Daržely diegus smaigstant
Berneliui kepurėlę,
Kad būtų kuo kaišyt . . .

Tik beržui ašarėlė
Tyli lapeliais rieda;
Vienatvėj slegia saulė
Padangės mėlynos . . .

A. Andriuškevičiūtė Burbienė

Po tėviškės dangum

Čia tavo dūšiai taip yra ankšta
Ir taip juokinga, lyg kad kaukių baliuj,
Ir tu dažnai prisimeni berželį
Ten kaime prie duobėto kelio.

Ilgiesi tu savo dainų,
Žaliom lankom šienpiūvių būryje nuskridusių,
Ir dobilų po brolio vienmarškinio
Dalgiu nusvirusių.

Tu eitumei, paliktumei
Ištysusias alėjas miesto —
Tegu po tėviškės dangum
Dūšia atsikvėpimo sau paieško.

Selma Lagerlöf

Karina, Ingmaro duktė

Buvo* rudens priešpiečiai. Mokykla stovėjo atidaryta, buvo kaip tik ilgoji pertrauka. Mokytojas su Gertrūda nuėjo į virtuvę. Jie abu susėdo ir motutė Stiną atnešė kavą.

Dar nesuspėjus užbaigti puodelio pasirodė svečias.

Tai buvo Halforas Halforssonas, jaunas ūkininkas neseniai bažnytkaimy atidaręs krautuvę. Kilimo jis buvo iš Timshojo, todėl ir buvo dažniausiai vadinamas Tims Halforu. Jis buvo didelis, gražus vyras, bet atrodė nelinksmas. Motutė Stina atnešė ir jam kavos. Jis atsisėdo prie stalo ir įsikalbėjo su mokytoju.

Šeimininkė atsisėdo su siuviniu prie lango. Taip sėdėdama ji matė visą kaimo gatvę. Staiga ji labai paraudo ir pasilenkė, kad geriau matytų. Bet tuojau ji ėmė stengtis atrodyti rami ir tarė visai abejingai:

— Rodos, ateina kažkokie ponai.

Jaunas pirklys nugirdo kažką nepaprasto jos balse ir pakilęs žvilgterėjo pro langą. Jis pamatė didelę kiek palinkusią moterį su paaugliu berniuku einant į mokyklą.

— Jei neklystu, tai Karina, Ingmaro duktė, — tarė motutė Stina.

— Taip, tai Karina, — patvirtino pirklys. Jis daugiau nebekalbėjo, tik nusigręžė nuo lango ir apsidairė po pirkią, lyg ieškodamas durų pabėgti. Bet sekančią minutę nuėjo ramiai į savo seną vietą.

Dalykai buvo tokie, kad praeitą vasarą, kol dar gyveno Ingmaras, Halforas piršosi jo dukteriai Karinai. Jis ilgą laiką vaikščiojo, bet vis atsirasdavo daugybė „jei" ir „bet". Senieji nežinojo, ar jis to vertas. Ne dėl pinigų, nes Halforas buvo turtingas, bet todėl, kad Halforo tėvas buvo girtuoklis. Halforas galėjo būti tai paveldėjęs. Pagaliau buvo nutarta Kariną jam atiduoti.

Buvo paskirta vestuvių diena ir paduoti klebonui užsakai, bet dar prieš pirmuosius užsakus abu jaunieji, Karina ir Halforas, išvažiavo į Faluną pirktis žiedų ir giesmyno. Jie išbuvo kelionėj tris dienas, bet kai sugrįžo, tai Karina pasakė tėvams už Halforo tekėti negalėsianti.

Ji skundėsi tik tuo, kad laike kelionės Halforas buvo kartą įsigėręs. Dabar ji bijojo, kad jis nebūtų kaip tėvas. Didysis Ingmaras sakėsi jos neversiąs ir Halforui buvo atsakyta.

Halforas tai labai paėmė į širdį. „Tu man darai tokią gėdą", sakė jis Karinai, „kad aš jos nepakelsiu. Ką pagalvos žmonės, kad tu mane taip žiauriai pameti? Nedera taip elgtis su rimtu vyru".

Bet Karina nenusileido, ir nuo to laiko Halforas vaikščiojo nelaimingas ir nusiminęs. Jis negalėjo užmiršti neteisybės, kurią jam padarė Ingmarai.

---

* Iš romano „Jeruzalem".

Ir, štai, dabar ateina Karina, o čia sėdi Halforas, kaip gi čia dabar bus?

Buvo labai aišku, kad apie susitaikinimą negalėjo būti kalbos. Jau nuo praeito rudens Karina buvo ištekėjusi už Elijo Elofo Erssono. Ji gyveno su savo vyru Ingmarshofe ir nuo pavasario, nuo Didžiojo Ingmaro mirties, valdė ūkį. Didysis Ingmaras paliko penkias dukteris ir vieną sūnų, bet tas sūnus buvo dar per jaunas, kad galėtų paveldėti palikimą.

Tuo tarpu Karina įžengė į virtuvę. Ji buvo kokių dvidešimties metų amžiaus, bet tikriausia niekad jauna neatrodė. Kur nors kitur ją būtų laikę net biauria, nes ji buvo labai panaši į savo šeimą: turėjo sunkius akių vokus, rausvus plaukus ir griežtumo bruoželį apie burną. Bet čia, mokykloj, visiems labai patiko, kad ji taip buvo panaši į senąją Ingmarų giminę.

Karinos veidas nepasikeitė, kai ji išvydo Halforą, ji ėjo sau palengva ir užtikrintai nuo vieno prie kito ir sveikinosi. Kai ji ištiesė ranką Halforui šis tik tiek pakėlė savąją, kad vos pirštų galai susitiko.

Karina vaikščiodavo kiek palinkus. Kai ji žengė prie Halforo, atrodė, kad jos galva dar labiau palinko, negu paprastai. O Halforas stovėjo išsitempęs ir tiesesnis negu visados.

— Tai išsiruošėt šiandien iš namų, Karina, — tarė motutė Stina, pristumdama klebono fotelį.

— Taip, esu kelyje, — pasakė ji, — dabar lengva eiti, kai pašalo.

— Tiesa, naktį buvo stiprus šaltis, — pastebėjo mokytojas.

Bet po to kambaryje nutilo. Niekas nebeturėjo ko sakyti. Kelias minutes visi tylėjo. Tada Halforas pakilo, sujudo ir kiti, lyg pabudę iš gilaus miego.

— Man jau reikia eiti namo į krautuvę, — tarė jis.

— Tikriausia nėra ko Halforui taip skubėti, — suabejojo motutė Stina.

— Juk, tur būt, nesu aš, kuri Halforą veja? — pasakė Karina. Jos balse skambėjo nusižeminimas.

Kai tik Halforas išėjo, visi atrodė lyg atgiję, ir mokytojas tuojau surado apie ką kalbėti. Jis pastebėjo vaiką, kuris buvo su Karina atėjęs. Niekas anksčiau neatkreipė į jį dėmesio. Tai buvo mažas berniukas, tur būt, nedaug vyresnis už Gertrūdą. Jo vaikiškas veidas buvo aiškus ir minkštas, bet jame matėsi ir kažkokio senio gudrumo, ir todėl nesunku buvo atspėti iš kokios jis buvo šeimos.

— Aš manau, kad jūs ateinate su kandidatu į mokyklą, — pasakė Štormas.

— Tai mano brolis, — atsakė Karina, — tai jis yra, kuris dabar vadinasi Ingmaras Ingmarsonas.

— Na, jis yra dar kiek per mažas tokiam vardui,—pastebėjo Štormas.

— Taip, tėvas mirė per anksti.

— Teisingai pasakyta, — ištarė mokytojas ir jo žmona vienu žodžiu.

— Jis lankė mokyklą Falune, — kalbėjo Karina, — todėl ir neatėjo anksčiau čia pas poną mokytoją.

— Ar negalima taip sutvarkyti, kad jis ir šiais metais ten mokytųsi, mieloji Karina? Karina nuleido sunkius vokus ir giliai atsiduso, bet nieko neatsakė.

— Jis ten išmoko darbštumo, — tarė ji.

— Aš tik bijau, kad jis čia pas mane nieko daugiau nebeišmoks. Jis jau, tur būt, toks pat mokytas, kaip ir aš pats.

— Ak, tiek aš dar suprantu, kad ponas mokytojas daugiau išmano, negu toks berniūkštis.

Vėl visi nutilo, bet Karina iš naujo pradėjo.

— Iš tikrųjų, reikalas eina ne tik dėl mokyklos lankymo. Aš norėčiau prašyti poną mokytoją ir motutę Štiną, kad berniukas galėtų čia ir gyventi.

Mokytojas ir jo žmona pasižiūrėjo vienas į kitą labai nustebę. Niekas negalėjo ko nors pasakyti.

Pas mus, tiesą sakant, gana ankšta, — atsiliepė pagaliau Štormas.

— Aš maniau, kad galėčiau atsilyginti sviestu, pienu ir kiaušiniais.

— Na, dėl to...

— Jūs man padarytumėt didelį patarnavimą, — tarė turtingoji ūkininkė.

O motutė Stina suvokė, kad Karina neprašytų tokios keistenybės, jeigu pagalba nebūtų labai reikalinga. Ir ji greit nusprendė.

— Nereikia mūsų ir prašyti, Karina, — prabilo ji, Ingmarų vaikams mes padarysim visą, ką galėsim.

— Ačiū, — tarė Karina.

Motutė Stina ir Karina dar ilgai kalbėjosi apie tai, kaip čia Ingmarą įkursiančios, o Štormas pasiėmė jį į mokyklą. Ten pasodino jį į suolą šalia Gertrūdos. Visą pirmąją dieną jis neištarė nė žodžio.

Timas Halforas visą savaitę vengė mokyklos, lyg bijodamas vėl susitikti Kariną. Bet vieną priešpietį užėjus smarkiai liūčiai ir nesant ko tikėtis pirkėjų, užgulė jį sunkus slogutis. „Aš niekam nebevertas, nieks nerodo man jokios pagarbos", galvojo jis ir kankinosi tomis mintimis, kaip ir dažnai nuo to laiko, kai Karina jį pametė. Pagaliau pasiryžo nueiti pas motutę Stiną pasikalbėti nors su vienu giedriu maloniu žmogum.

Jis uždarė savo tuščią krautuvę, užsisegiojo švarką ir nukeliavo per audrą ir lietų ir patvinusias balas į mokyklą.

Halforas buvo toks patenkintas vėl būdamas mokykloj, kad vis dar tebesėdėjo, kai paskambino priešpiečių pertraukai ir kai įėjo Štormas su abiem vaikais kavos.

Visi trys žengė prie jo pasisveikinti. Jis atsistojo mokytojo pasitikti, bet kai Igmaras ištiesė jam ranką, jis jau vėl sėdėjo ir taip uoliai šnekėjo su motute Stina, kad atrodė visai berniuko nepastebįs. Ingmaras dar valandėlę tyliai pastovėjo. Paskui nuėjo prie stalo ir atsisėdo. Jis kelis kartus giliai atsiduso, visai kaip tada Karina.

— Halforas atėjo parodyti savo laikrodžio, — tarė motutė Stina. Ir Halforas išsitraukė naują sidabrinį laikrodį iš kišenės. Tai buvo labai gražus laikrodukas, visai mažas, su paauksuota gėlyte viršelyje.

Mokytojas atidarė laikrodį ir nuėjo į mokyklą atsinešti padidinamojo stiklo, kurį įsistatė į akį ir pradėjo apžiūrinėti ratelius. Jis labai susižavėjo laikroduko mechanizmu ir dar ilgą laiką stovėjo ir džiaugėsi matydamas, kaip ratukai viens į kitą kabinasi. Niekada jis nematęs tokio gero laikrodžio, sakė jis. Pagaliau jis grąžino laikrodį Halforui, ir šis vėl įsikišo jį į kišenę, bet neatrodė nei toks smagus, nei išdidus, kaip atrodė žmonės, kai pagiriamas jų įsigytas daiktas.

Ingmaras valgė tylėdamas, bet ištuštinęs savo kavos puodelį, paklausė Štormą, ar jis nusimanąs apie laikrodžius.

— Taip, — atsakė mokytojas, — tu juk žinai, kad aš apie viską nusimanau.

Tada išsiėmė Ingmaras iš liemenės laikrodį. Tai buvo didelis, apskritas sidabrinis išgverėlis, kuris ypač dabar, kai ką tik buvo apžiūrėtas Halforo laikrodėlis, labai jau griozdiškai ir biauriai atrodė. Ir kabanti grandinėlė buvo griozdiška ir biauri. Joks ornamentas nepuošė viršelio, kuris dargi vienoj vietoj buvo įlenktas. Buvo aišku, kad tuo laikrodžiu nebesididžiuosi. Stiklo visai nebuvo, lentelės emalis taip pat buvo nukentėjęs.

— Stovi, tarė Štormas, prisidėdamas prie ausies.

— Taip, — atsakė vaikas, — aš tik norėčiau žinoti, ar ponas mokytojas mano, kad jį galima sutaisyti?

Štormas atidarė laikrodį, ten barškėjo, lyg visi ratukai būtų palaidi.

— Tu, tur būt, tuo laikrodžiu vinis kalei. Iš jo jau nieko nebebus.

— Ar ponas mokytojas mano, kad ir laikrodininkas Erikas jo nebesutaisys?

— Ne, nei jis, nei aš. Geriausia būtų nusiųsti į Faluną, kur jam įdės naujus vidurius.

— Ir aš taip maniau, — tarė Ingmaras ir pasiėmė laikrodį atgal.

— Bet ką, dėl Dievo meilės, tu juo išdarinėjai? — paklausė mokytojas.

Vaikas rijo seiles, lyg kovodamas su ašarom. — Tai tėvo laikrodis. Jis taip nukentėjo, kai tada balkis tėvą užgriuvo.

Dabar visi sukluso ir Ingmaras prisivertė tęsti.

— Buvo kaip tik Velykų atostogos, todėl ir aš buvau namie, ir, kai atsitiko nelaimė, aš pirmas atėjau pas tėvą, gulintį ant upės kranto. Ten tėvas gulėjo ir laikė laikrodį rankose. „Su manim jau baigta, Ingmarai", tarė jis, „man gaila, kad laikrodis sudužo, nes noriu, kad tu jį vienam žmogui atiduotum, su kuriuo aš negerai pasielgiau, ir kad jį pasveikintum". Tada jis pasakė, kas turėjo laikrodį gauti. Jis prašė prieš atiduodant laikrodį Falune sutaisyti. Bet aš nebegrįžau į Faluną, o dabar nebežinau, kaip aš tai padarysiu.

Mokytojas ėmė galvoti, kas galėtų greitai vykti į Faluną, bet motutė Stina jį beveik tučtuojau nutraukė:

— O kas yra tas, kuris turėjo gauti laikrodį, Ingmarai?

— Aš nežinau, ar aš galiu tai pasakyti, — atsakė vaikas.

— Ar nebuvo tai Tims Halforas, kuris čia sėdi?

— Taip, tai jis, — tarė jis tyliai.

— Tai ir atiduok Halforui laikrodį tokį, koks jis yra, — kalbėjo motutė Stina. — Toks jis bus jam brangiausias.

Ingmaras paklusniai atsistojo, paėmė laikrodį ir perbraukė rankove, kad jis kiek galima gražiau atrodytų. Tada žengė dideliais žnigsniais per pirkią.

— Aš sveikinu nuo tėvo ir perduodu laikrodį, — tarė jis paduodamas Halforui laikrodį.

Halforas visą lakią sėdėjo nebylus ir paniūręs, o kai dabar vaikas su laikrodžiu prie jo artinosi, užsidengė ranka akis, lyg nenorėtų jo matyti.

Ingmaras ilgai stovėjo ir laikė laikrodį jam priešais. Pagaliau jis žvelgė į šeimininkę, lyg prašydamas pagalbos. Tada ji tarė:

— Palaiminti taikieji.

Halforas ištiesė ranką, norėdamas laikrodį atstumti. Tada pamėgino įsikišti Štormas.

— Aš manau, kad Halforas negali reikalauti geresnės rehabilitacijos. Aš visada sakiau, kad jeigu Ingmaras Ingmarssonas būtų ilgiau pagyvenęs, būtų jam seniai Halforo garbę atstatęs, kurios jis ir užsitarnauja.

Dabar jie pamatė, kad laisvąja ranka Halforas beveik prieš savo valią griebė už laikrodžio ir jį pasiėmė. O kai tik turėjo jį rankoj, tuojau paslėpė po švarku ir liemene.

— To laikrodžio jau niekas iš jo nebeatims, — pasakė mokytojas ir nusijuokė, matydamas, kaip rūpestingai Halforas užsisegiojo švarką. Halforas irgi nusijuokė. Jis pakilo, išsitiesė visu ūgiu ir giliai atsikvėpė, tartum išvaduotas. Kraujas nutvieskė jam skruostus. Jis apsidairė laisvai ir linksmai aplink.

— Manau, kad Halforas jaučia naują gyvenimą prasidedant, — pasakė mokytojo žmona.

Dabar Halforas įkišo ranką į švarko kišenę ir ištraukė savo naują laikrodį. Jis nuėjo per pirkią pas Ingmarą, vėl atsisėdusį prie stalo.

— Kadangi aš priėmiau iš tavęs tavo tėvo laikrodį, tai tu privalai priimti šitą iš manęs.

Tai pasakęs padėjo laikrodį ant stalo ir išėjo, net sudie nepasakęs.

Visą dieną jis išbuvo kely ir išvaikščiojo kelius ir takelius. Buvo atvažiavę keli ūkininkai iš Västhofo šio to pas jį nusipirkti, bet Halforas nepasirodė.

*

Elofas Erssonas iš Elijashofo, Karinos vyras, turėjo blogą, šykštų tėvą. Šis visada turėjo sūnui kietą ranką; būdamas mažas, vaikas vos gaudavo sočiai pavalgyti, ir net užaugęs kentė nuo jo rūstumo. Senis nuolat vijo jį prie darbo, niekad neleido į šokius, net sekmadienį nebuvo jam poilsio. O kai Elijas Elofas vedė, tai irgi nebuvo jau ponas, nes turėjo išeiti į Ingmarshofą ir klausyti uošvio. Ingmarshofe daugiau nieko ir nebuvo, kaip darbas ir taupumas. Bet kol gyveno Ingmaras Ingmarssonas, Elijas atrodė patenkintas. Jis dirbo kaip bernas nuo ryto ligi vakaro ir nieko geresnio nė nenorėjo. Kalbėjo, kad Ingmarai gavo žentą pagal savo skonį, nes Elofas Erssonas nieko daugiau pasauly nežinąs, kaip darbą.

Bet Didžiajam Ingmarui mirus, žentas pradėjo gerti ir ulioti. Jis lankė visos parapijos linksmuosius bernus, kvietėsi juos į Ingmarshofą, arba ūžė su jais lošimo landynėse ir karčiamose. Pagaliau jis visai nustojo dirbti ir kasdien buvo girtas. Po kelių mėnesių jis buvo visai nusilakęs driskius.

Kai Karina, Ingmarų duktė, pirmą kartą pamatė savo vyrą girtą, ji net nutirpo. Ji tuojau pagalvojo: tai Dievo bausmė, kad aš neteisingai pasielgiau su Halforu.

Ji greit pamatė, kad nei priekaištai, nei perspėjimai jo nepaveiks, nes tai buvo jau žūti pasmerktas medis, iš kurio ji negalėjo laukti nei globos, nei paguodos.

Bet Karinos seserys, kitos Ingmarų dukterys, nebuvo tokios gudrios, kaip ji. Jos gėdinosi švogerio palaido gyvenimo ir to, kad girtuokliau-

jančių dainos ir riksmai skambėjo nuo kiemo ligi pat vieškelio. Jos kartais tyčiojosi, kartais perspėdavo jį, o kadangi šį irgi kartais paimdavo pasiutimas, tai namuose buvo daug nesantaikos.

Tada Karina pradėjo galvoti, kaip greičiau seseris iš namų išleisti, kad apsaugotų jas nuo to pragaro, kuriame pati gyveno. Vasarą ji pakėlė abiem vyresniosiom vestuves, abi jaunesniąsias išsiuntė į Ameriką, kur Ingmarai turėjo pralobusių giminių. Visoms seserims ji išmokėjo dalis, maždaug po dvidešimt tūkstančių kronų, Karina gavo ūkį, bet buvo numatyta, kad Ingmaras jį išsipirks, kai tik bus pilnametis, o Elijas su Karina tada turės išsikraustyti kitur.

Buvo nuostabu, kad Karina, kuri atrodė tokia nevikri ir neryžtinga, įstengė tuos visus paukščiukus ne tik išskraidinti, bet suieškoti joms ir vyrus, ir išmokėti dalis, ir parūpinti laivokartes į Ameriką. Visa padarė ji viena pati, nes iš vyro jokios pagalbos negavo.

Bet labiausiai ji rūpinosi broliu, tuo, kuris dabar vadinosi Ingmaras Ingmarssonas. Jis priešinosi Karinos vyrui labiau negu seserys. Ir vaikas tai darė ne žodžiais; jis veikė.

Kartą jis išleido visą Elijo parsivežtą degtinę. Kitą kartą švogeris užklupo jį pilant į gėralus vandenį.

Rudenį Karina reikalavo, kad vaikas vėl lankytų miesto mokyklą, bet jos vyras, kuris buvo vaiko globėjas, griežtai tam pasipriešino.

— Ingmaras bus ūkininkas, kaip aš, ir kaip buvo jo ir mano tėvas, — tarė Elijas Elofas, — kam jam mokslas? Žiemą pasiimsiu jį į mišką anglinių malkų ruošti. Tai bus jam geriausia mokykla. Būdamas jo amžiaus aš visą žiemą išgulėdavau anglininkų lūšnoj.

Karina negalėjo jo perkalbėti ir turėjo pasitenkinti tuo, kad Ingmaras liko namie.

Elijas dabar atrodė dedąs visas pastangas Ingmarą į save palenkti. Labai mėgo pasiimti jį į keliones. Vaikas klausė jo nenorom. Jis nekentė švogerio girtuokliavimų. Tada Elijas prisiekinėjo nevažiuosiąs toliau, kaip ligi bažnyčios arba krautuvės; bet kai Ingmaras jau sėdėjo pas jį vežime, važiavo ten, kur tik norėjo, net ligi Bergsäno kalvių arba ligi Karmsundo smuklės.

Karina džiaugėsi, kad vyras pasiimdavo berniuką. Ji manė, kad tai esąs šioks toks užtikrinimas, kad Elijas nepasiliks kuriam griovy begulįs, arba neužvys mirtinai arklio.

Tačiau vieną kartą, grįžus Elijui apie aštuntą valandą ryto, Ingmaras sėdėjo, rodos, kietai įmigęs šalia jo vežime.

— Eikš, paimk jį ir nešk į vidų, — sušuko Elijas Karinai. — Vargšas vaikpalaikis visai girtas. Pats jis nebegali paeiti.

Karina taip pasibaisėjo, kad visai nebeteko jėgų. Ji turėjo valandėlę prisėsti ant laiptelių, kol atsipeikėjo ir nuėjo Ingmaro įnešti.

Paėmus ant rankų ji pastebėjo, kad jis nemiegojo, bet buvo atšalęs ir be sąmonės, beveik kaip negyvas. Nešte nunešė ji Ingmarą į mažąją šalinę pirkią. Ten ji užsidarė ir mėgino vaiką atgaivinti.

Po valandėlės ji įžengė į priešakinę pirkią, kur Elijas valgė pusryčius. Ji priėjo visai arti prie jo ir padėjo ranką jam ant peties.

— Tau belieka dabar tik dar kartą gerai pavalgyti, — tarė ji, — nes jeigu tu mano brolį būsi mirtinai nugirdęs, tai teks tau paragauti blogesnio valgio, negu jo yra visame Ingmarshofe.

— Ak, kaip tu gali taip kalbėti, — atsakė vyras, — truputis degtinės negali jam taip labai pakenkti.

— O tačiau yra taip, kaip aš sakau, — kalbėjo Karina ir prispaudė savo kietais liesais pirštais jo petį. — Jeigu jis mirs, tai tu gausi savo dvidešimt metų kalėjimo, Elijau.

Kai Karina vėl įėjo pas berniuką, jis jau buvo atgavęs sąmonę, bet galva jam buvo visai pakrikusi ir jis negalėjo pajudinti nei vieno sąnario. Jam baisiai visur gėlė.

— Ar tu tiki, kad aš mirsiu, Karina? — klausė jis.

— O, ne, — atsakė ji ir atsisėdo šalia jo.

— Aš nežinojau, ką jie man ten davė, — pasakojo jis.

— Už tai aš dėkoju Dievui, — atsakė Karina.

— Parašyk apie tai seserims, jeigu aš mirsiu, — prašė jis, — aš nežinojau, kad tai buvo degtinė.

— Taip, — atsakė Karina.

— Aš nieko apie tai nežinojau, prisiekiu tau.

Visą dieną Ingmaras turėjo karščio, jam sukėsi ir skaudėjo galva.

— Nepasakyk tėvui, — prašė jis seserį.

— Ne, tėvui niekas nepasakys, — kalbėjo Karina.

— Bet jeigu aš mirsiu, tai tėvas vis tiek sužinos, ir man bus tokia gėda.

— Bet juk tai nebuvo iš tavo kaltės, — ramino jį Karina.

— O gal tėvas mano, kad man reikėjo saugotis viso, ką davė Elijas.

— Ar tu manai, kad visas kaimas jau žino apie mano pasigėrimą? — klausė jis vėl. — Ką sako samdiniai, ir ką senoji Liza, ir ką sako stiprusis Ingmaras?

— Tie tikriausia nieko nesako, — atsakė Karina.

— Tu man prižadėk jiems visa papasakoti, kaip buvo. Matai, jie visą naktį gėrė, o aš sėdėjau pusiau miegodamas toliau ant suolo. Tai buvo Karmsundo smuklėj. Tada atėjo Elijas ir mane prikėlė. Jis maloniai kalbėjo: „Kelkis, Ingmarai, gausi kai ką šilto. Išgerk, tai tik vanduo su cukrum“. Man buvo šalta ką tik atsibudus ir aš atsigėriau iš stiklo, kurį jis man padavė, aš tik pajutau, kad gėrimas buvo šiltas ir saldus. O vis dėlto jis buvo ten kažką labai stipraus sumaišęs! Ir ką dabar pasakys tėvas?

Karina atidarė duris. Elijas dar tebesėdėjo gretimam kambary, ji pamanė, kad jam būtų ne pro šalį pasiklausyti.

— O kad tėvas dar būtų gyvas, Karina, kad tėvas dar būtų gyvas!

— Tai kas tada būtų, Ingmarai?

— Ar tu nemanai, kad jis užmuštų jį?

Elijas pradėjo balsiai juoktis, o berniukas taip išbalo, kad Karina pasiskubino uždaryti duris.

Tačiau nuo tos dienos Elijas pasidarė toks sukalbamas, kad nebedraudė Karinai apgyvendinti berniuką mokykloj.

*

Kai tik Halforas gavo laikrodį, tuoj pradėjo jo krautuvę lankyti daugybė žmonių. Nė vienas ūkininkas neišvažiuodavo iš bažnytkaimio jo krautuvėj ko nors nenusipirkęs, kad tik išgirstų atsitikimą su Didžiojo

Ingmaro laikrodžiu. Ūkininkai stovėdavo tenai apsivilkę savo ilgais baltais kailiniais, rymojo ištisas valandas ant krautuvės stalo, atsikreipę savo rimtais, išvagotais veidais į Halforą, kuris jiems vis pasakojo. Pagaliau jis išsitraukdavo laikrodį ir rodydavo jiems įlenktą viršelį ir sutrūkusią rodyklių lentelę.

— Taigi, čia ir pataikė jį smūgis, — sakydavo ūkininkai, ir jiems atrodė, kad jie mato visą sceną savo akimis, kaip nukentėjo Didysis Ingmaras. — Tau didelė garbė, Halforai, šitą laikrodį turėti, taip taip.

Kai Halforas rodydavo laikrodį, jis niekada nepaleisdavo jo, bet stipriai laikydavo už grandinėlės. Nė akimirką nepaleisdavo jo iš rankų.

Vieną dieną Halforas stovėjo, kaip paprastai, viso būrio ūkininkų apsuptas, krautuvėj. Jis pasakojo ir pasakojo. Pagaliau buvo parodytas laikrodis. Tučtuojau stojo pamaldi tyla, kai laikrodis visiems iš eilės buvo rodomas.

Kaip tik tuo laiku į krautuvę įėjo Elijas. Visų dėmesys buvo taip sukauptas į laikrodį, kad įeinančio niekas nepastebėjo. Jis taip pat buvo girdėjęs atsitikimą apie savo uošvio laikrodį ir tuoj sumojo, kas čia dėjosi. Halforui jis nepavydėjo, tik jam atrodė juokinga, kad visi taip pamaldžiai spietėsi apie seną, netikusį sidabrinį laikrodį.

Elijas prislinko iš užpakalio prie ūkininkų, kurie stovėjo persilenkę per krautuvės stalą ir griebė ūmai laikrodį į savo rankas. Jis norėjo tik pajuokauti ir truputį Halforą paerzinti, jam nė į galvą neatėjo laikrodį atimti.

Halforas norėjo laikrodį atsiimti, bet Elijas pasitraukė atgal ir iškėlė jį aukštyn, lyg gabaliuką cukraus šuniui. Halforas pasirėmęs ranka lengvai peršoko stalą ir atrodė toks įniršęs, kad išsigandęs Elijas pasitraukė nuo stalo neatiduodamas jam laikrodžio.

Prie durų buvo mediniai, numinti laipteliai. Ten įkišo Elijas koją į tarpą, pasviro ir griuvo ant žemės. Halforas puolė prie jo, išplėšė laikrodį ir spyrė dar kelis kartus koja.

— Nebūk toks smarkus, — ištarė Elijas, — geriau pasižiūrėk, kas su mano nugara.

Halforas nustojo mušti, bet Elijas nejudino nei rankų, nei kojų, kad atsikeltų.

— Padėk atsikelti, — prašė jis.

— Pats atsikelsi, kai išsimiegosi, girtuokli!

— Aš negirtas, — tarė Elijas, — taip atsitiko todėl, kad man pasirodė Didysis Ingmaras, kai aš bėgau prie laiptų; man rodėsi, kad jis eina prie manęs laikrodžio atimti, todėl aš taip nelaimingai ir griuvau.

Halforas pasilenkė nelaimingojo pakelti. Tada jis turėjo ilgomis vežėčiomis nuvežti Eliją namo. Jam buvo lūžęs nugarkaulis ir jau niekada jis nebegalėjo atsistoti ant savo kojų.

Nuo tos dienos Elijas Elofas visada gulėjo lovoj. Jis buvo labai silpnas ir nebegalėjo pajudėti. Bet kalbėti jis dar galėjo ir visas dienas gulėdamas maldavo degtinės.

Gydytojas griežčiausiai uždraudė Karinai duoti jam alkoholinių gėrimų, nes tai jam labai greit priartintų mirtį.

Elijas bandė priversti pildyti jo geidulį ir šaukė, dūko, labiausiai naktimis. Jis elgėsi lyg beprotis ir niekas neturėjo nei poilsio, nei ramybės.

Karinai tai buvo sunkiausi gyvenimo metai. Vyras dažnai ją taip kankino, kad ji manė ilgiau nebeištversianti. Kiemą jis pripildydavo tokiomis piktomis, nuodingomis kalbomis ir keiksmais, kad darėsi tikras pragaras.

Karina prašė mokytoją ir jo žmoną Ingmarą visai pas save laikyti. Ji nenorėjo, kad brolis bent vienai dienai, net ir Kalėdoms, pareitų namo.

Visi Ingmarshofo samdiniai buvo daugiau ar mažiau susigiminiavę su savo šeimininkais ir jau nuo seno gyveno šiuose namuose. Ir jeigu jie nebūtų taip su Ingmarais suaugę, tai niekas jų dabar nebūtų tokioj tarnyboj sulaikęs.

Nedaugelį naktų leido jiems Elijas ramiai išsimiegoti. Jis nuolatos sugalvodavo ką nors naujo Karinai kankinti, ir ji dažnai turėdavo nusileisti jo reikalavimui degtinės.

Tokiame varge Karina išgyveno vieną žiemą, vieną vasarą ir dar vieną žiemą.

*

Karina, Ingmarų duktė, žinojo vieną vietą, kur ji eidavo, kai norėdavo pabūti viena ir pagalvoti apie savo nelaimę. Tai buvo siauras suolas už mažo apynyno. Ten susirangius ji ir sėdėdavo. Alkūnes parėmus į kelius, rankomis apėmus smakrą spoksodavo ji prieš save, nieko nematydama. Šiaip ji būtų galėjus matyti puikų, platų vaizdą. Laukai tiesėsi nuo tos vietos, kur ji sėdėjo iki miškais apaugusio kalnagubrio ir iki klako kalno.

Vieną balandžio vakarą Karina vėl tenai sėdėjo. Ji jautėsi nusilpus ir be energijos, kaip dažnai jaučiasi žmonės pavasarį, kai tirpstąs sniegas darosi purvinai pilkas, kol pavasario lietus dar žemes nenuprausė. Besileidžianti saulė dar kiek šildė, bet šiaurys landžiojo laisvai ir šiurpiai apie ją, nes užstojantieji apyniai dar tebemiegojo žiemos miegą po stora eglėšakių antklode. Pūtė tikrai aštrus vėjas ir nešiojo po lauką popiergalius ir šiaudus. Toli virš kalnų kilo nuo tirpstančio sniego rūkas, beržų viršūnės jau buvo patamsėję, bet pamiškėj dar tebegulėjo gilus sniegas. Tačiau pavasaris jau greit imsis rimto darbo ir Karina jautėsi dar bejėgiškesnė, kai apie tai pagalvojo. Ji manė nebegalėsianti dar vienos tokios vasaros pergyventi.

Ji galvojo apie tai, kaip dabar ją vėl užgrius sėja ir šienapiūtė, pavasarinis kepimas ir plovimas, audimas ir drabužių siuvimas. Buvo neįmanoma visa tai pakelti.

— O taip gera būtų numirti, — tarė ji tyliai. — Aš, rodos, gyvenu tik tam, kad sukliudyčiau Elijui mirtinai pasigerti.

Staiga ji pakėlė galvą, lyg ją būtų kas pašaukęs. Ten stovėjo Halforas Halforsonas. Jis rymojo prie sodo tvoros ir ją stebėjo.

Karina nežinojo, kada jis ten atsirado. Atrodė, kad jis jau senokai ten stovėjo.

— Aš ir maniau, kad čia tave rasiu, — tarė Halforas.

— Ak, tu taip manei?

— Aš atsiminiau iš anksčiau, kad tu čia slapta atslinkdavai, kai būdavai laisva, ir sėdėdama galvodavai apie savo rūpesčius.

— Anais laikais aš nedaug rūpesčių teturėjau.

P. Augustinavičius Piemenė

— Kai tu jų neturėjai, tai pati juos sugalvodavai.

Kai dabar Karina į Halforą pasižiūrėjo, jai atėjo mintis: dabar jis galvoja, kad aš buvau kvaila, kai atsisakiau tekėti už tokio šaunaus ir išdidaus vyro.

— Dabar jis mane mato tokią, kokią norėjo matyti, — tarė ji sau, — ir dabar jis atėjo iš manęs pasityčioti.

— Aš buvau užėjęs pasikalbėti su Eliju, — tarė Halforas, — Tiesą sakant, aš tik jį ir norėjau aplankyti.

Karina nieko neatsakė, sėdėjo sustingus ir išsitiesus, nuleidus akis ir susidėjus rankas ir laukė pajuokos, kurią dabar iš Halforo turėjo išgirsti.

— Aš jam pasakiau, — tęsė Halforas, — kad aš randu, kad jo nelaimė dalimi per mane įvyko, kadangi jis mano namuose nukentėjo. — Halforas nutilo, lyg laukdamas pritarimo ar nepritarimo, bet Karina tylėjo. — Todėl aš jį paklausiau, ar jis nenorėtų kurį laiką pas mane pagyventi. Tai duotų jam daugiau įvairumo ir jis matytų daugiau žmonių, negu čia.

Tada Karina pakėlė akis, bet sėdėjo nejudėdama.

— Ir mes sutarėm, kad tu rytoj rytą jį pas mane atgabensi, — kalbėjo Halforas. — Aš žinau, jis sutinka tik todėl, kad tikisi pas mane gauti daugiau degtinės. Bet tu supranti, Karina, kad apie tai negali būti jokios kalbos. O ne, pas mane nedaugiau, negu pas tave. Taigi, ryt

jis atvyksta. Jis gaus kambarėlį už krautuvės ir aš turėjau prižadėti laikyti duris atidarytas, kad jis matytų žmones.

Išgirdus pirmuosius Halforo žodžius, Karina pagalvojo, ar nėra visa, ką jis išgalvojo, tik pajuoka ir pasityčiojimas, bet pamažu ji ėmė suprasti, kad tai buvo šventa teisybė.

O Karina buvo maniusi, kad Halforas jai piršosi dėl jos turto ir geros šeimos. Ji niekada nepagalvojo, kad jis galėtų mylėti ją pačią. Ji gerai žinojo, kad ji ne iš tų mergaičių, kurios patinka vyrams. Ji pati nebuvo įsimylėjus nei Halforą nei Eliją.

Kai dabar atėjo Halforas ir pasisiūlė padėti jai nešti jos sunkią naštą, Karina pasijuto visai pritrenkta to, kad jai turėjo atsitikti kažkas taip didelio ir negirdėto. Kaip tai buvo galima, kad Halforas buvo jai toks geras?

Jis turėjo ją iš tikrųjų mylėti, šitas Halforas, jis turėjo ją mylėti, jeigu jis net tokiu būdu pasiūlė jai pagalbą.

Karinos širdis pradėjo smarkiai ir neramiai plakti. Nustebus ji klausinėjo save, kas tai galėtų būti, kai ji staiga suprato, kad Halforo gerumas sušildė jos sustingusią širdį ir sielą, ir kad dabar pradėjo liepsnoti joje meilė.

Halforas aiškino savo sumanymą toliau, vis dar susirūpinęs, kad ji nesutiks.

— Tai būtų neteisinga, jeigu tu nesutiktum, — sakė jis. — Elijui reikia daugiau įvairumo negu čia. O man jis nebus toks blogas, kaip tau. Bus kitaip, kai jis pajus, kad namie yra šeimininkas, kurio reikia bijoti.

Karina nebežinojo, kaip jai elgtis, ji bijojo pajudėti ir ištarti žodį, kad Halforas nepastebėtų, kas dedasi jos širdy. O tačiau reikėjo ką nors atsakyti.

Pagaliau Halforas nutilo ir pažiūrėjo į ją.

Karina pakilo beveik nenorom, priėjo prie Halforo ir paglostė jam ranką.

— Tegu Dievas tave laimina, Halforai, — tarė ji palūžusiu balsu, — tegu Dievas tave laimina!

Kad ir kaip ji buvo atsargi, Halforas, matyt, kažką pastebėjo, nes jis greit suėmė jos rankas ir patraukė ją į save.

— Ne, ne! — sušuko ji išsigandus, ir išsitraukus skubiai pabėgo.

*

Taip Elijas persikraustė pas Halforą ir išgulėjo ten visą vasarą kambarėly už krautuvės. Bet Halforui neteko ilgai su juo vargti, nes rudenį jis pasimirė.

Greit po to tarė kartą motutė Stina Halforui:

— Tu man turi kai ką prižadėti, Halforai. — Halforas nusišypsojo ir pasižiūrėjo į ją.

— Tu turi man prižadėti, kad būsi labai kantrus su Karina.

— Žinoma, būsiu kantrus, — atsakė Halforas nustebęs.

— Nors ir septynis apskritus metus tau tektų laukti, ir tai neturėtum bijoti to vargo, kad tik ją gautum.

Bet Halforui nebuvo taip lengva būti kantriam, nes jis labai greitai išgirdo, kad tas ir kitas jau Karinai peršasi. Ir tai prasidėjo vos keturiolikai dienų praėjus nuo Elijo laidotuvių.

Vieną sekmadienio popietį Halforas sėdėjo ant savo laiptelių ir stebėjo praeinančius. Greit jam krito į akį, kad daug gražių vežimų važiavo pro šalį ir visi suko į Ingmarshofą. Pirmame sėdėjo vienas Bergsanos dirbtuvių inspektorius, po jo važiavo Narmsundo smuklininko sūnus, ir pagaliau pasirodė Bergeris Svenas Perssonas, stambus kaimyninio sodžiaus ūkininkas. Šis buvo turtingiausias ūkininkas visoj vakarinėj Dalekarlijoj, protingas ir labai gerbiamas vyras. Tiesą sakant, jis buvo nebejaunas. Jis jau buvo du kartu vedęs ir dabar vėl tapęs našliu.

Kai pravažiavo Bergeris Svenas Perssonas, Halforas nebegalėjo ramiai nusėdėti. Jis pradėjo eiti kaimo gatve, greit praėjo tiltą ir atsidūrė anoj pusėj upės, kur gulėjo Ingmarshofas. „Labai norėčiau žinoti, kur tie vežimai nuvažiavo", — tarė jis. Jis sekė pravėžas ir darėsi vis neramesnis ir karštesnis. „Aš žinau, kad tai kvaila", sakė jis. Jam atėjo į galvą motutės Stinos perspėjimas. „Aš tik nueisiu lig tvoros ir pažiūrėsiu, ką jie ten veikia".

Bergeris Svenas Perssonas ir keli kiti vyrai sėdėjo Ingmarshofo svečių kambary ir gėrė kavą. Ingmaras Ingmarssonas, kuris vis dar tebegyveno pas mokytoją, buvo sekmadieniui parėjęs namo. Jis sėdėjo kartu už stalo ir turėjo eiti šeimininko pareigas, nes Karinos kambary nebuvo. Ji buvo atsiprašius turinti darbo virtuvėj, kadangi visos tarnaitės buvo išėjusios į misijų namus, pasiklausyti mokytojo.

Kambary buvo mirtinai nuobodu, visi gėrė kavą netardami nė žodžio. Visi jaunikiai buvo viens kitam beveik nepažįstami, ir kiekvienas tik laukė tinkamos progos išeiti į virtuvę ir pasikalbėti su Karina vienudu.

Tada atsivėrė durys ir vidun žengė dar vienas svečias. Ingmaras Ingmarssonas nuėjo jo pasitikti ir privedė prie stalo. „Tai — Tims Halforas Halforssonas" — tarė jis Bergeriui Svenui Perssonui. Svenas Perssonas neatsistojo ir pasisveikino tik lengvu rankos mostelėjimu, sakydamas juokais: „Labai malonu ir džiugu susitikti tokį garsų vyrą". Ingmaras Ingmarssonas pristūmė kėdę su tokiu trenksmu, kad Halforui nebereikėjo atsakyti.

Vos Halforui pasirodžius, visi jaunikiai pradėjo kalbėtis ir girtis. Jie pradėjo viens kitą girti ir palaikyti, lyg būtų pasiryžę susijungti ir duoti Halforui „matą". — Puikus arklys, kuriuo tamsta šiandien atvažiavai, pone teisėjau, — pradėjo inspektorius. Bergeris žaidimą palaikė ir pagyrė inspektorių dėl pernai žiemą užmušto lokio. Tada abu ėmė girti naują namą, kurį neseniai pastatė jaunojo Karmsundo smuklininko tėvas. Pagaliau visi trys ėmė didžiuotis Bergerio Sveno Perssono turtingumu. Jie pasidarė labai iškalbingi ir kiekvienu žodžiu davė Halforui suprasti, kad jis toli gražu per menkas su jais rungtyniauti. Halforas jautėsi labai nežymus ir smarkiai apgailestavo, kam čia atėjo.

Dabar įėjo Karina dar kartą įpilti visiems kavos. Pamačius Halforą ji iš karto apsidžiaugė, bet tuojau pagalvojo, kaip tai atrodo, kad jis taip greit po vyro mirties atėjo jos lankyti. Jeigu jis taip greit to griebsis, tai žmonės pasakys, kad jis blogai Eliją prižiūrėjo, ir viską darė, kad greičiau juo nusikratytų ir vestų Kariną.

Labiausiai jai būtų patikę, kad Halforas būtų atėjęs po dviejų, trijų metų, to būtų užtekę žmonėms parodyti, kad jis nieko blogo Elijui iš nekantrumo nebuvo padaręs. „Kam jam taip skubintis?" galvojo ji. Juk jis puikiai žino, kad už jokio kito aš netekėsiu.

Kai Karina įėjo, kambary vėl visi nutilo, ir visi galvojo apie tai, kaip ji dabar su Halforu pasisveikins. Bet jie pamatė, kad vos pirštų galai susitiko.

Tai pamatęs teisėjas išreiškė savo džiaugsmą trumpu aštriu švilpterėjimu, o inspektorius pasileido balsiai juoktis. Halforas atsigręžė į jį labai taikingai.

— Ko tamsta juokies, pone inspektoriau? — paklausė jis tyliai. Inspektorius taip greit nerado atsakymo. Prie Karinos jis nenorėjo sakyti nieko įžeidžiančio. Tada atsakė smuklininko sūnus:

— Jis galvoja apie medžioklinį šunį, kuris kiškį išbaido, o nušauti palieka kitam.

Karina stovėjo baisiai išraudus ir pilstė kavą. Lyg atsiprašydama ji tarė:

— Bergeris Svenas Perssonas ir kiti man atleis, kad duosiu tik vieną kavą, šiuose namuose mes nebeduodam alkoholinių gėrimų.

— Mano namuose jų taip pat nėra, — tarė teisėjas. Inspektorius ir smuklininko sūnus tylėjo, bet abu suprato, kad Svenas Perssonas pasinešė į priekį. Teisėjas tuoj ėmė kalbėti apie abstinenciją ir jos naudą. Karina stovėjo ir pritarė viskam, ką jis sakė. Ūkininkas tuoj pastebėjo, kad tai buvo tikriausias kelias ją laimėti ir plačiai įsileido į kalbas apie degtinę ir girtuoklystę.

Karina atrado jo žodžiuose visas neišsakytas mintis, kurias ji apie tuos dalykus visada turėjo ir dabar džiaugėsi girdėdamas jas tokio įtakingo vyro patvirtintas.

Bekalbėdamas teisėjas žvilgterėjo į Halforą. Šis sėdėjo nelinksmas ir paniuręs, jo kava stovėjo prieš jį nepaliesta. „Žinoma, jam dabar sunku“, galvojo Bergeris Svenas Perssonas, „ypač, jeigu tiesa, ką žmonės kalba, kad jis Elijui truputį padėjo iškeliauti“. Iš tikrųjų, tai buvo „geras darbas Kariną iš to baisaus žmogaus išvaduoti“. Ir kadangi jis manė, kad jis žaidimą jau laimėjo, tai pajuto Halforui prielankumą. Jis pagriebė savo kavos puodelį ir iškėlęs sušuko:

— Sveiks, Halforai! Tu tikrai buvai Karinai geras pagelbininkas, kai tą dykaduonį pas save pasiėmei, už kurio ji buvo ištekėjus.

Halforas ramiai tebesėdėjo ir žiūrėjo jam tiesiai į veidą, galvodamas, kaip jam reikia tai suprasti. Bet inspektorius vėl pradėjo juoktis.

— Taip, geras pagelbininkas, — sakė jis juokdamasis, — tikrai geras pagelbininkas.

Smuklininko sūnus nusišypsojo ir pakartojo:

— Taip, taip, tikrai geras pagelbininkas.

Dar nepabaigus visiems trims juoktis, Karina dingo, ji kaip šešėlis išslinko pro virtuvės duris.

Karina stovėjo virtuvėj prie durų, ne toliau, kad galėtų girdėti, kas priešakiniam kambary buvo kalbama. Ji buvo prislėgta ir nusiminus, kad Halforas per anksti atėjo. Jis dar taip padarys, kad ji visai nebegalės už jo tekėti. Juk piktos kalbos jau ėjo. Aš nežinau, kaip aš pergyvensiu, jo netekus, galvojo ji ir prispaudė ranką prie širdies.

Iš pradžių priešakiniam kambary buvo tylu. Tada ji išgirdo atstumiant kėdę ir kažin ką atsistojant.

— Ar tu jau eini, Halforai? — paklausė jaunasis Ingmaras.

— Taip, — atsakė Halforas, — aš nebegaliu ilgiau pasilikti, pasveikink Kariną, Ingmaro dukterį, nuo manęs ir perduok jai mano atsisveikinimą.

— Tu galėtum nueiti į virtuvę ir pats tai padaryti.

— Ne, — pasigirdo Halforo atsakymas, — mes nebeturim nieko viens kitam pasakyti.

Karinos širdis pradėjo smarkiai plakti ir mintys lėkė, kaip niekad anksčiau. Dabar Halforas supyko ant jos, ir nėra ko stebėtis. Ji vos išdrįso jam paduoti ranką, o kai kiti tyčiojosi, ji jo negynė, o tylėjo ir išslinko lauk.

Ne, ji nežinojo, kaip ji galėjo taip pasielgti, ji, kuri jį taip labai mylėjo.

Staiga ji labai aiškiai prisiminė tėvo žodžius, kad Ingmarų vaikai neturi klaustis žmonių nuomonės, o turi vaikščioti Dievo keliais.

Karina staiga vėl atidarė duris ir atsistojo Halforui priešais, anksčiau, negu jis suspėjo išeiti.

— Ar tu jau išeini, Halforai? Aš maniau, kad tu pasiliksi ir pavalgysi su mumis vakarienę. — Halforas stovėjo ir spoksojo į ją. Ji buvo visai pasikeitus, raudonais, įkaitusiais veidais ir su tokia švelnia ir susijaudinusia išraiška, kokios jis niekad jos nebuvo matęs.

— Aš norėjau išeiti ir niekada nebegrįžti, — ištarė Halforas. Jis nesuprato, ko ji norėjo.

— Ak, eikš ir išgerk savo kavą, — pasakė Karina. Ji paėmė jį už rankos ir atvedė atgal prie stalo. Eidama ji balo ir raudo, keliskart jau buvo netekus drąsos, tačiau ji narsiai laikėsi, nors sunkiausias dalykas pasauly jai buvo pakelti panieką ir pasityčiojimą. „Tegul jis nors pamato, kad aš noriu tą naštą su juo pasidalinti", galvojo ji.

— Bergeri Svenai Perssonai ir jūs kiti, — tarė ji, — Halforas ir aš dar nieko apie tai nekalbėjom, kadangi aš dar taip neseniai tapau našlė, bet, aš manau, bus geriausia, jeigu visi sužinos, kad aš mieliau ištekėsiu už Halforo, negu už ko kito. — Ji nutilo, nes jai drebėjo balsas. — Tegu sau žmonės kalba, ką nori, bet mes su Halforu nieko blogo nepadarėm.

Tai pasakius ji pasitraukė prie Halforo, lyg ieškodama apsaugos nuo piktų kalbų, kuriuos galėjo pakilti.

Visi sėdėjo valandėlę nutilę, ypač stebėdamiesi Karina, Ingmano dukterimi, kuri dabar atrodė jaunesnė mergaitė, negu per visą savo gyvenimą.

Tada prašneko drebančiu balsu Halforas:

— Kai aš gavau tavo tėvo laikrodį, Karina, tai maniau, kad nieko nuostabesnio man nebegali atsitikti. Bet tai, ką tu dabar padarei, praneša visa kitą.

Bet Karina labiau laukė prašnekant kitų, negu Halforo, ir baimė jos neapleido.

Tada pakilo Bergeris Svenas Perssonas, kuris daugeliu atžvilgių buvo puikus žmogus.

— Tada mes turime Kariną ir Halforą pasveikinti, — tarė jis maloniai, — nes visi žino, kad tas, kurį pasirinko Karina, Ingmaro duktė, yra be priekaišto ir ydos.

Išvertė *Eug. Vengrienė*

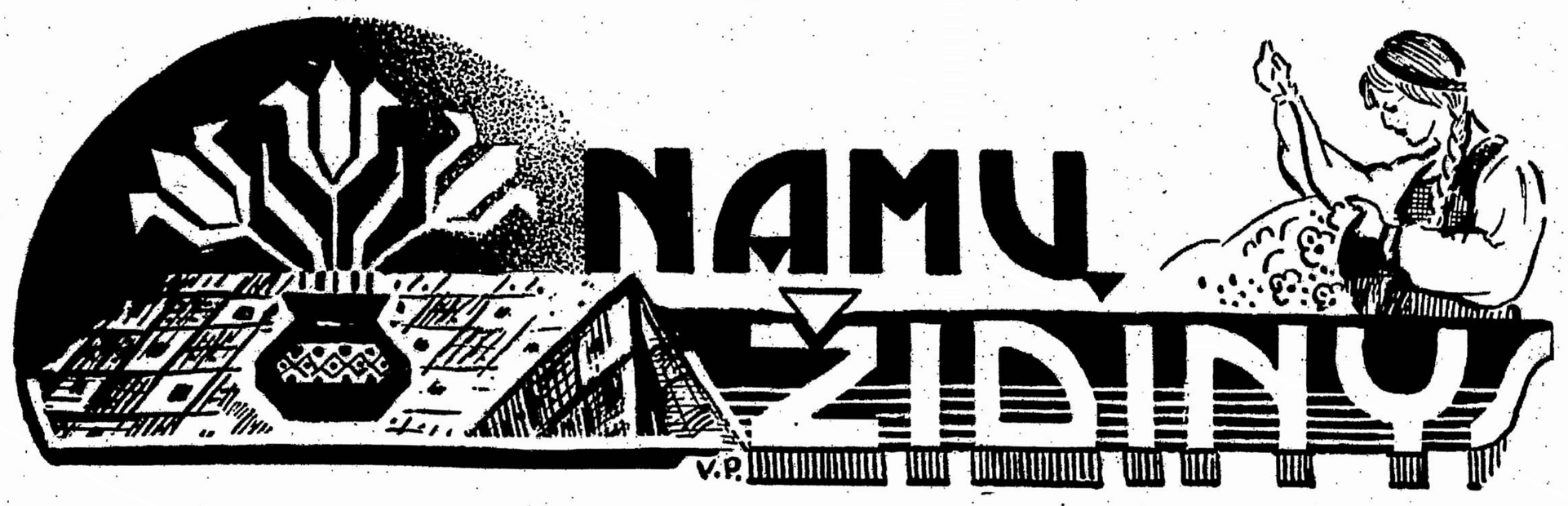

O. P-tė

Laiko ir laisvalaikio sunaudojimas

Šiuo laiku gyvename momentą, kada neaiškus rytojus; kada galvojame, kad šiandien pas mus dar nėra taip bloga, bet visgi bijome, kad nebūtų blogiau. Bijome, bet mažai ruošiamės ateičiai, mažai ruošiamės tam laikotarpiui. Apie tai galvojant ir kyla vienas klausimas, kuris itin svarbus mums, moterims. Ar mes, moterys, savo laiką pakankamai produktyviai ir naudingai išnaudojame?

Paimkime mūsų sodietės, ūkininkes, kaip jos apkrautos darbu. Joms ir maistą gaminti, ir duoną kepti, ir tvarką, ir švarą prižiūrėti, gyvulius šerti, vaikus auklėti, daržus prižiūrėti ir net eiti į lauką padėti kai kuriuos lauko darbus dirbti. Jos dažniausiai pirmos keliasi ir paskutinės gula. Čia, žinoma, tenka tik galvoti apie tai, kaip jų sunkią naštą sumažinus. Apie jų laisvalaikį kalbėti sunku.

Sulyginus tas moteris su miesto inteligentėmis, kaip tik ir kyla mintis, kad ne visos mūsų moterys, gyvenančios mieste, pakankamai produktingai sunaudoja savo laiką. Mums čia ypatingai įdomios mūsų valdininkų ir panašių profesijų žmonos. Tiesa, jų čia nevienoda padėtis ir į visas vienu šablonu žiūrėti negalima. Užtat tenka mūsų ištekėjusias moteris, valdininkų žmonas, skirstyti į kelias grupes: pirmiausia tarnaujančios moterys, toliau netarnaujančios, bet neturinčios namuose pagelbininkių, tarnaičių bei auklių, ir galop netarnaujančios ir aprūpintos namų paslauga.

Panagrinėsime tas tris grupes.

Tarnaujančios moterys sugaišta tarnyboje 5—6 ar net 7 val.. Jei priskaityti joms dar darbą namie su vaikais, aprūpinant juos drabužiais, pagalba moksle; jei skirti joms dar namų sąskaitybą, valgio nustatymą, galutinos tvarkos ir virtuvės prižiūrėjimą, tai nebedaug joms belieka laiko ir sau ir kitiems pašvęsti. Ir visgi energingesnės jų dar ištaiko laisvas valandėles pasidarbuoti visuomenei.

Antroji grupė. Apie ją sunkiausiai kalbėti, nes tos grupės moterys yra labai nevienodoj padėtyj. Vienos su vaikais, kitos neturi jų. Vienos turi mažus butus, kitos didesnius. Ir susidaro taip, kad nevienodai dirba ir nevienodai gali sudaryti sau laisvalaikius. Visgi nuo to, kaip dirba, kiek padeda šeimos nariai daug priklauso, ar turi laisvą

laiką ir ar gali jį sudaryti. Svarbiausia gi tenka kalbėti apie tas ponias, kurios netarnauja ir kurios turi namuose tarnaičių bei auklių. Jei pakviesti kurias iš tų ponių į kokį visuomeninį darbą, tai ir jos dažnai atsako, kad neturinčios laiko. Tada kyla klausimas, ar pakankamai produktyviai sunaudojamas laikas. Laikas ir pinigai, mes žinome labai ištempiami dalykai. Sąmoningai ir produktyviai sunaudojant ir su mažai pinigo ar laiko galima daug padaryti. Iš gyvenimo patyrimo žinoma, kad iš anksto nusistačius kas daryti, susidarius planą dienos darbui, kad ją pakankamai produktingai praleidus, tai tas sąmoningumas suteikia sugebėjimą bent keletą kartų padidinti savo darbingumą. Mes gi esame įpratusios dažnai dirbti kažkaip pripuolamai, dažnai mūsų darbas priklauso nuo ūpo. Ir laikas prabėga, o žiūrėk nieko nepadaryta. Viena ponia, kuri dabar nustojo tarnauti, pasakoja, kad dabar, kada ji netarnauja, jai laikas taip pat prabėga ir nieko daugiau nepadaro negu pirma. Yra ir tokių, kurios sako, kad nustojus tarnauti namuose truputį mažiau dulkių, kiek švariau, turinčios daugiau laiko savimi pasirūpinti, bet, vis dėlto, gaila būtų pašvęsti tiek daug laiko tiems dalykams. Tie atvejai parodo, kad yra laiko, kurį mes nevisai produktyviai išnaudojame. Taigi reikalinga sąmoningumo savam darbe, mokėjimo išskirti laisvą valandą naudingesniems dalykams.

Toliau, viena iš blogybių laikui sunaudoti, tai kėlimas iš lovos ne laiku. Dažnai pasitaiko, kad mūsų ponios guli iki 9 ar 10 valandos ryto, kada užtektų to miego ar gulėjimo iki 7 ar daugiausia $7^1/_2$ val. Čia jau pora valandų sugaištama visai veltui. Tą laiką galėtum daug kam sunaudoti. Jei visos ponios tą laiką pašvęstų mūsų vargšams, mūsų visuomenei kiek sumažėtų skurdo, o mūsų kultūra galėtų augti ir klestėti. Žinoma, ponios miegojimas, prašymas paduoti pusryčius į lovą ir t.t. taip pat labai demoralizuoja tarnaitę, kuri irgi ima veltui gaišti.

Dar čia galima priminti, kad mes daug laiko praleidžiame smulkmenoms, mažmožiams, kartais perdaug esame susirūpinusios savimi ir tam pašvenčiame daug laiko jau nelabai naudingai. Tur būt, visos ponios pastebėjo, jei kada daug darbo, daug ir padaroma, o kada nenorime sutaupyti laiko ir neatrandame kur tą laiką padėti, tada laikas taip ir praeina ir mes faktinai nežinome kam mes gyvename.

Apie tą viską netektų kalbėti, jei laikai būtų geri, rytojus aiškus, mes aprūpintos. Bet ir tada gaila daug veltui sugaišto laiko. Yra ponių, kurioms amžinai nuobodu, kurios nežino kur dėti laiką. Reikia tada sąmoningai aplinkui pažiūrėti ir mes rasime labai naudingų mūsų laisvalaikiui išnaudoti darbų. Čia ir gali kilti klausimas kam savo laisvalaikį sunaudoti. Man atrodo, kad to laisvalaikio paėmus antros ir trečios grupės ponias, gali susidaryti nuo 2 iki 6 valandų per dieną, jei labai tvarkingai sunaudoti laiką tam darbui, kurį mes dabar dirbame.

Per tą laiką galėtumėm pasirūpinti savo ateitimi. Kiek yra ponių, kurioms neaišku, ką jos galėtų daryti, jei mirtų jų vyras, jei jis susirgtų arba šiaip jau ateitų sunkios valandos. Galima būtų pasirinkti ką nors iš ko paskui galėtumėm pelnytis sau duoną ar išlaikyti savo šeimą. Čia tik svarbu pagalvoti ką galime. Juk vienos gabios kalboms, kitos muzikai, trečios siuvimui, kitos pasitobulintų šeimininkystėje, mašinraštyje. Viską čia suminėti sunku. Juk dabar atsidūrusios sunkioj

Ar pažįstame savo vaiką?

Tokia tema „Lietuvos Mokyklos" redaktorius Ign. Malinauskas kalbėjo vyresniųjų giedrininkių susirinkime š. m. balandžio 9 d. Jo iškeltos mintys įdomios ir be galo naudingos kiekvienai motinai. Čia jas atpasakojame.

Motina turi pažinti medžiagą iš kurios ji turi formuoti žmogų. Tie daiktai, kurie yra arti mūsų, mums atrodo, jau nebereikalingi pažinimo. Kiekviena motina paklausta ar pakankamai pažįsta savo vaiką — nedvejodama atsakys, kad pažįsta ,kad kitaip ir būti negali. Pažinti savo vaiką pirmoj eilėj reikia pažinti jo vidus, jo dvasios pasaulis. Vaikas yra nuolat kintanti būtybė ir jį tokį reikia matyti ir pažinti. Nuolatinis kitimas apsunkina vaiko pažinimą.

Žmogaus būdas apsprendžiamas brendimo laikotarpyj, ypač tas ryšku vaiko suaktyvėjimo momentais, kurie yra beveik apsprendžiamieji. Vaiko pasąmonė nuolat pripildoma įspūdžiais. Ateina laikas, kada iš pasąmonės gauti įspūdžiai pradeda kilti į paviršių. Jau lopšyj vaiką reikia saugoti vaizdų, kurių ir ateityj nenorėtumėm duoti.

8—11 mėnesių vaikas išgyvena dvasinio pakilimo tarpsniuką. Jis pradeda žiūrėti į daiktus, lyg bandydamas juos pažinti. Pirmiausia šiame laikotarpyj įgaunamas baimės jausmas. Motinos rūpestis neįdiegti vaikui baimės — vengti daiktų, kurie jam baimę galėtų sukelti.

2—3 metai — dvasinio ramumo tarpsnis, bet šiame laikotarpyj pasireiškia didelis kontaktas su daiktais, noras juos lytėti, pažinti, kas teikia daug patirčių. *Ramumo tarpsnis motinai deda pareigą pramokyti vaiką tvarkos,* pvz., visi jo žaislai, drabužiai turi turėti savo vietas. Iš kartojimų susidėti žaislus, drabužius vaikas mokosi tvarkos. Ir šitame laikotarpyj jis lengvai duodasi pamokomas.

3 metai — užgaidų, „ožiavimosi" metai. Užgaidų tarpsnio kulminacinis punktas esti tarp 3—4,5 metų. Jis trunka nuo 2—6 mėnesių. Juo šis tarpsnis trumpesnis, juo stipriau reiškiasi, ilgesnis — lengviau. Užgaidos

---

padėtyj lenkės labai džiaugiasi, jei moka kalbas, muziką ar siuvimą. Jos jau badu nemirs.

O kodėl nepagalvoti apie mūsų tautą, kuri taip pat gali atsidurti sunkioje padėtyje. Mes turime galvoti, kuo mes galėtumėm tada savo brangiai tėvynei padėti ir turime mokytis tai padaryti.

O mūsų visuomenė, ar mažai ji reikalauja pagalbos, ar mažai skurdo mūsų šalelėje? Jei truputį kiekviena pašvęstų laiko tam vargui papašalinti ir kultūrai pakelti, daug būtų galima padaryti. Taigi išmokime sunaudoti laiką ir laisvalaikį!

yra natūralus reiškinys. Vaikas pradeda ieškoti daiktų priežasčių. Atsiranda klausimas — kodėl. Vaiko nuolatinis — „kodėl" yra protinis reiškimasis. Dvasinis gyvenimas suaktyvėja, pradeda reikštis valia. Valios augimą vaikas parodo reikalavimu — noriu. Tas tarpsnis pasąmonės pripildymui turi didelės reikšmės. Įspūdžiai išgyvenami stipriau. Ispūdžių išgyvenimai liekasi atsiminimuose. Šiame laikotarpyj įvyksta pirmieji įsimylėjimai, tik meilės objektai savotiški — dažniausiai berniukai įsimyli motinas, mergaitės — tėvus, broliukai — seseris ir t.t. Beveik 80% vaikų į pasąmonę įdeda idealą savo motinos ar tėvo (dažnai ir žmonos panašios į vyro motiną, arba vyras į tėvą) . Įsimylėjimo įspūdžiai stiprūs, jie gula į pasąmonę ir vėliau visą amželį daugiau ar mažiau intriguoja. Čia labai svarbu apsaugoti nuo neigiamų įspūdžių, nukreipti vaiką į daiktus.

Kaip reaguoti į vaiko užgaidas? Vieni reaguoja į jas griežtai — sulaužydami vaiko „ožį", kiti — pataikaudami ir viską siūlydami. Pirmasis reagavimas daugiausia pastebimas kaime. Toks reagavimas laužo vaiką. Pastarasis matomas miestuose, inteligentų šeimose, ypač kur yra mažiau vaikų. Pataikavimas ugdo vaikus diktatorius namuose. Pedagogiškiausia — *vengti su vaiku konfliktų,* vaiko dėmesį nukreipti kitur, o į jo „ožiavimosi" nekreipti dėmesio. Jei norima vaikui kas nors išaiškinti — reikia į jį kalbėti ne sausomis frazėmis, liepimais, bet ryškiais vaizdais, nes vaikas galvoja tik vaizdais, o ne abstrakcija. Be to, vengti vaiką perkrauti vaizdais, perstipriais įspūdžiais. Patartina iki 6 metų vaiko nevesti į kiną, kad ir pedagogiškiausią, nes kine vaikas per labai trumpą laiką priverstas matyti daugybę greit kintančių vaizdų, kurių jis nesuskumba suprasti, o tas jį be galo įtempia ir erzina. Ką vaikas gauna, turi gerai išgyventi ir gerai suprasti.

6—10 metai yra ramesni, vaikas pradeda susitupėti. *Šitame amžiuje vaikas gausina žinias, jas komplektuoja* (sporadiniu būdu, be sistemos). Vaikui tiekiamos žinios turi būti nuodugniai, iš pašaknų išaiškintos, nepaviršutiniškos. Geriau jų mažiau, bet gerai suprastų. Jei vaikas gauna per daug įspūdžių ir paviršutiniškai, tai jie pereina į fantazavimą.

Pasikalbėjimai bus tęsiami toliau, ir ateityj iškeltų minčių santraukas patieksime skaitytojams.

AUKLĖJIMO PATARIMAI TĖVAMS

Tėvams, susirūpinusiems savo vaikų auklėjimu ir jo sunkumais, duodami pedagoginiai patarimai Liet. Motinoms ir Vaikams Globoti Organizacijų Sąjungos išlaikomuose pedagoginės konsultacijos kabinetuose. Kabinetai dirba:

I. Motinos ir vaiko muziejaus patalpose, Laisvės al. 36, antradieniais ir ketvirtadieniais 17—18 val.

II. Vokietaičio pradžios mokykloje Šančiuose, V Kranto g., pirmadieniais ir penktadieniais 17—18 val.

Atskirai susitarus, gali būti paskirtos ir kitos valandos. Galima kreiptis ir laiškais.

Patarimai duodami nemokamai.

● **Katalikės į Vilnių!** Gegužės 12—13 dienomis įvyks L. K. Moterų Dr-jos suvažiavimas Vilniuje padėkoti Aušros Vartų Marijai ir Šv. Kazimierui už Vilniaus sugrįžimą. Pirmąją suvažiavimo dieną bus pamaldos, iškilmingas posėdis ir organizacinė dalis, antrą dieną — miesto apžiūrėjimas ir Kryžiaus Kelių lankymas.

Į suvažiavimą kviečiamos visos lietuvės katalikės moterys — sodietės, miestietės ir inteligentės. Pageidaujama, kad suvažiavimo dalyvės rengtųsi tautiškais drabužiais.

● **Motinos Diena ir Šeimos Savaitė** šiemet bus minima gegužės 5—12 dienos. Centrinės iškilmės numatomos Vilniuje. Taip pat numatoma apdovanoti Vilniaus krašto ir kitas gausių šeimų motinas, kurios pernai dėl pavėluotai suteiktų žinių nebuvo apdovanotos. Šeimos Savaitė bus pravesta šūkiu — *Tvirta, dora, sveika, gausi ir darbšti lietuvių šeima.* Dedamos pastangos, kad būtų sumažinti gausioms šeimoms mokesčiai, papiginta kelionė geležinkeliais, duodamos stipendijos gausių šeimų gabiems vaikams.

● **Moterų raštų biblioteka.** Ateitininkių Taryba yra nusistačiusi sudaryti visų lietuvių moterų rašytojų ir geriausių kitų kraštų moterų rašytojų raštų biblioteką. Jau daromi žygiai biblioteką suorganizuoti.

● **Premijos vilniečių lietuvių rašytojams.** Vilniaus Kraštui Remti Draugijos Vyr. Komitetas paskyrė tris grožines literatūros premijas, kurios bus duodamos už poeziją, dramą ir beletristiką. Premijos paskirtos: 1000 litų, 600 litų ir 400 litų. Premijuotini vilniečių lietuvių rašytojų veikalai parenkami iš tų, kurie sukurti lenkų okupacijos metu, spausdinti ar dar tik rankraščiuose tebesą. Premijoms skirti jury komisijos pirmininku pakviestas prof. V. Krėvė Mickevičius. Iš Vilniaus Kraštui Remti Draugijos Vyr. Komiteto į tą komisiją įeina Pr. Pikčilingienė ir M. Kubiliūtė.

● **P. Orintaitė** baigia rašyti poemą apie *„Tafilę nuo Kražantės“* (arba „Nuo rugienų lig vualiaus“.

● **Dr. P. Kalvaitytė Karvelienė** išrinkta L. Abolicionistų Draugijos garbės nariu. Draugijos pirmininke išrinkta J. Kairytė-Kauneckienė.

● **Dr. O. Norušytė** išleidžia naują veikalą: „Motina pamoko“, religinio auklėjimo klausimu. Knyga išeis dar prieš Motinos Dieną.

● **O. Labanauskaitė ir Ag. Šildauskaitė** Kat. Universitetui Rėmti Draugijos rengiamose paskaitose skaitė socialiniais ir pedagoginiais klausimais paskaitas. Pir-

moji apie katalikų socialinės doktrinos įtaką moderniajai socialinei įstatymdavystei, antroji apie psichiškai anormalius ir jų ugdymą.

● **Mirusiųjų minėjimas.** „Giedros" Korp! turi gražią tradiciją kasmet minėti savo mirusias nares. Balandžio mėn. 14 d. buvo paminėtos Korp! garbės narės Marijos Pečkauskaitės dešimties metų mirties sukaktuvės ir 5 Korp! mirusios narės. Kun. St. Būdavas skaitė paskaitą — Marija Pečkauskaitė ties Amžinybės veidu. Be to, atlikta atitinkama meno programa, kurioj dalyvavo Valst. operos solistė V. Dagelytė Valatkienė, Korp! narės ir kit..

● **Vilniaus moterų šaulių koncertas-vakaras** įvyko balandžio 13 d. Vilniuje. Programą išpildė beveik moterų meno pajėgos: Valst. operos solistė V. Jonuškaitė-Zaunienė, Valst. dramos artistė O. Rymaitė, Kauno Rinktinės moterų šaulių choras ir stygų orkestras.

● **Vienuolei aukso medalis.** Amerikos vienuolė sesuo M. Madeleva laimėjo aukso medalį už poetinį kūrinį, kuris Indianos valstybėje buvo pripažintas laimėjęs pirmą vietą.

● **Sigrid Unsed,** Nobelio premijos laureatė, savo veikalų autorės teises perleido suomių Raudonajam Kryžiui.

● **Amerikos vyskupai socialiniais klausimais.** Jungt. Amerikos Valstybių arkivyskupai ir vyskupai išleido ganytojišką laišką, pavadintą: „Bažnyčia ir socialinė tvarka". Laiške svarstomi nuosavybės, socialinio draudimo, atlyginimo ir kiti socialinės santvarkos klausimai. Vyskupai primena Bažnyčios teisę ir pareigą tarti žodį moraliniais ir socialiniais klausimais, primena nuosavybę turintiems jų teisingumo ir meilės pareigas. Vyskupai pasmerkia tuos klaidingus ekonominius principus, kada darbdaviai, vaikydamiesi perdidelio pelno, nemoka darbininkams teisingų algų, kas darbo žmogų stumia į skurdžius butus, atima galimybę turėti tinkamus drabužius, pakankamą maistą, šios gi sunkios sąlygos stumia į nereguliarų šeimos gyvenimą, stumia vaikus į nusikaltimus. Perdaug ilgos darbo valandos sudaro pavojų sveikatai, vietomis net ir visą šeimą apsunkina paliegėliais ir perankstyva mirtimi. Toliau vyskupai kalba apie nelygų įplaukų padalinimą tarp tų, kurie dalyvauja savo kapitalu ir tarp tų, kurie ateina su savo darbu. „Kad tas būtų pataisyta, — kalba vyskupai, — reikia, kad gamybos pajamos būtų paskirstytos teisingesniais principais. Tie naujieji principai turi būti ir ekonomiškai tikslūs, ir morališkai teisingi. Principas, jog darbas turi būti tik tiek atlyginamas, kad darbininkas galėtų pragyventi ir vėl išauginti naujas darbininkų kartas, yra ydingas principas, kurs pakankamai nepagerbia žmogaus asmens vertės, kurs priešingas socialinės atsakomybės jausmui". Konstatuodami, kad naujoji socialinė santvarka turi remtis privatine nuosavybe, vyskupai pareiškia, kad darbo žmonėms turi būti draudimas nuo nedarbo, ligos, nelaimingų atsitikimų, kad darbo žmonėms būtų numatyta parama senatvėje ir parama jų šeimoms mirties atvejy. Viena iš tokių priemonių, kurios garantuotų darbininkų šeimoms pragyvenimą įvairių nelaimių ir sunkumų atvejais, yra darbo žmonių aprūpinimas pakankama nuosavybe. Vyskupai pastebi, kad, gal būt, sunku tikėtis staigaus padėties pakeitimo, bet palaipsniui reikia to viso ryžtingai siekti. „Derinantis su krikščionybės principais, ekonominis pajėgumas turi būti pajungtas žmonijos gerovei, kaip individualinei, taip ir socialinei; klasių konfliktai turi būti pakeisti korporatyviniu vieningumu, darniu bendradarbiavimu; nevaržomas savavaliavimas turi būti pakeistas teisingu ir ypatingu dalykų sutvarkymu, nešvari savimeilė turi būti apvaldyta teisingumo ir meilės. Tik tada

bus išvengta dvigubo blogio: nedatekliaus ir netikros ateities, tik tada bus įvykdytas dieviškas planas brolybės, laikant Dievą visų bendru tėvu". (KSB).

● **Anglų „The Times" apie auklėjimą.** Žymus anglų laikraštis „The Times", ryšium su pastangomis į mokyklas grąžinti religinį auklėjimą, rašo: „Religija turi būti pagrindu kiekvieno auklėjimo, kurs būtų vertas to vardo... Aukščiausias auklėjimo siekimas yra paruošti gerus piliečius. Gero pilietiškumo pagrindas yra būdas, gi žmogaus būdas pareina nuo jo įsitikinimo. Kaip gi gali valstybė ignoruoti tas taip aiškias tiesas ir religijos mokymą laikyti valstybės neliečiančiu dalyku... Aukščiausiam mokslui (knowledge) turi būti skiriama aukščiausia vieta jaunų piliečių ugdyme".

● **Vengrės** katalikės mergaitės yra gerai išplėtusios savo veikimą. Be kitko jos provincijoje ruošia trimėnesinius kursus, kuriuose būsimos motinos mokosi higienos ,namų ruošos, pedagogikos, pagrindinių tikėjimo tiesų; čia jos gauna ir patriotinį auklėjimą, mokosi dainų ir tautinių šokių. Tūkstančiai vengrių jau yra išėjusios šiuos kursus.

● **Ispanijos moterys** yra pasiryžusios aktyviai prisidėti prie dorovinio, socialinio ir kultūrinio Ispanijos atstatymo krikščionybės dvasioje. Moterų sąjūdžiui vadovauja Pilar Primo de Rivera. Be kitų organizacijų jos turi įsisteigusios „Kultūros tarnybą", kuri vienu iš svarbesnių uždavinių sau stato — pašalinti analfabetizmo likučius. Pereitais metais ši sąjunga įsteigė 1142 pradžios mokyklas ir daugybę namų ruošos mokyklų, kuriose moterys ir mergaitės mokosi ūkio darbų ir namų tvarkymo. Socialiniais reikalais rūpinasi moterų „Socialinė tarnyba", kuri turi savo padalinius apskrityse ir parapijose. Čia jos rūpinasi motinos ir vaiko gerove, sveikais butais, kova su tuberkulioze, vaikų mirtingumu. Besistengiant pagerinti moterų darbininkių padėtį, steigiamos specialinės profesinės mokyklos. Įdomi ispanų organizacija yra „Hermandad de la cindad y del campo" (Brolystė tarp miesto ir kaimo). Čia stengiamasi panaikinti tą sieną tarp miesto ir kaimo moterų. Norima pakelti atsilikusią kaimo kultūrą, plečiama namų pramonė. Šiemet įvykusiame tų moterų organizacijų kongrese ministeris Munoz Grande savo kalboje pabrėžė, kad „krikščioniškasis moterų auklėjimas yra vyriausis moterų veiklos siekimas. Ispanijos moterų sąjūdis prasidėjo po Kryžiaus ženklu, po Kryžiaus ženklu vyksta šis kongresas, po tuo ženklu šiandien stovi tūkstančiai Ispanijos moterų, kad atitaisytų klaidas, kurios Ispaniją buvo benustumiančios į bedugnę".

● **Suomės aukoja po keletą darbo valandų į dieną tėvynės atstatymui.** Dar einant karui suomės paskleidė moterų tarpe idėją — aukoti keletos valandų darbą tėvynei. Ši mintis sulaukė didelio pritarimo. Ir pradedant paprasta darbininke, baigiant garsiausia moterim — visos stengiasi nutraukti nuo savo asmeniniu skirto laiko vieną kitą valandą ir ją atidirbti tėvynės atstatymui. Net ir Suomijos švedės lenktyniauja su suomėmis, kurios daugiau padarys šioj srityj. Inteligentės eina dirbti juodo darbo, ar tai užkasant slėptuves, valant nuo griuvėsių gatves, ar šiaip kurį darbą dirbant; ieško šaltinių uždirbti pinigų, kurie eitų tėvynės atstatymui.

Rašytojos ir žurnalistės su dideliu užsidegimu rašo straipsnius užsienių spaudai, stengdamosios labiau pagarsyti Suomiją, jos kultūros bei meno laimėjimus, surasti daugiau draugų šiai gražioj, bet ir skurdžioj gamtoj gyvenančiai tautai. Dar labiau varoma krašte propaganda, kad tėvynė mylima tobulinimu ir kultūrinimu paties savo asmens, — teisingiausias ir darbščiausias turi būti suomis, — skleidžiamas šūkis.

Petras Cvirka, BUVO SENELIS IR SENUTĖ... liaudies pasakų motyvais. Išleido Spaudos Fondas 1939 m. 89 psl. Lt 2,—.

Liaudies pasakos — didelis mūsų tautos turtas. Jose sukrauta mūsų žmonių pažiūros į įvairius gyvenimo pasireiškimus, jose mokama pasijuokti, pamokyti; ir kadangi pasakose vaizduotei nėra ribų, tai dar ryškiau iškyla gero ar blogo pavyzdžiai, todėl vykusiai parinktos vaikams liaudies pasakos, ne tik jiems teikia lengvo pasiskaitymo, žadina vaizduotę, bet kartu ir pamoko, gražiai parodydamos gerų žmonių pergalę, kurie dažniausiai blogųjų skriaudžiami, galų gale laimi.

Jei dar liaudies pasakas paima rašytojas ir jas įspraudžia į gražaus stiliaus rėmus, tai net ir suaugusiam esti įdomu vaikų pasauly pagyventi.

Bet ne visos liaudies pasakos yra teiktinos vaikams pedagoginiu atžvilgiu, kaip ne visos patarlės, mįslės ir t.t.

P. Cvirka, patiekdamas šias pasakas vaikams, matyt, visai išleido iš akių pedagoginį tikslą. Jis jas paėmė, kaip pasakas visai nežiūrėdamas į jų turinį, ir grakščia forma, sklandžiu stiliumi patiekė.

Viso yra šešios pasakos. Pirmoji — *Kvailutė ir laumė.* Pasakoj, kaip ir dažniausiai, Kvailutė pasirodo geriausia ir išvaduoja brolį ir seseris iš laumės. Jau šitoj pasakoj meluoja laumei obelaitė, tiltas ir t.t. Ir melas išeina, kaip atsiteisimas už gerą padarymą. Antrojoj *Žemaitis ir vokietis* — perdėm žemaitis apgaudinėja vokietį. *Apie darbymetį* — šita nekalčiausia, tik senutė parodyta kvaile, bet senelis, deja, ir kvailesnių dar pasauly randa. Pati „blogiausia" — tai „Linksmieji vagys". Čia taip apsukriai vaginama, meluojama, kad net pačiam norėtųsi pabandyti. Ir tikrai iš berniukų, kai kas gali pamėginti, kas turi patraukimo, taip puikiai prigavus pavogti.

Senis su geležiniu nykščiu — žinoma melų pasaka.

Paskutinė — *Ežys jaunikis,* panaši į žinomą nykštuko pasaką, kur iš nykščio gimsta vaikas, o čia seneliai ežiuką vietoj vaiko susilaukia — ir tas, žinoma, virsta jaunikaičiu ir veda karalaitę. Ši pasaka vaikams tinka.

Pasakos parašytos, kaip jau minėjau, lengvai, gražiai, tik netinka vaikams pedagoginiu atžvilgiu ir gaila, kad Cvirka nepasirinko kitokių, kurių mūsų tautosakoj netrūksta.

Stančikaitės piešiniai geri, tik kai kurie neryškūs, gal čia spaustuvė kalta. *E. B.*

K. Binkis: KEISTUTIS PAS GEDIMINĄ, šių dienų pasaka. Spaudos Fondas 1940 m. 36 psl. Iliustracijos L. Vilimo.

Knyga — didelio formato, gero popieriaus, iliustruota, iš tolo, viršely,

Vilniaus bokštai šviečia, bet,... jei nebūtų pasirašyta, tikrai netikėtum, kad čia talentingojo Binkio rašyta.

Poemėlės turinys — nedidelis vaikas Keistutis, norėdamas pamatyti geležinį vilką, vyksta į Vilnių, kelionė jam pasiseka, ant Gedimino kalno „pasišneka" su Gedimino dvasia ir grįžta namo.

Iš viso skyrių 18. Jau pirmame skyriuj užkliudytas toks nevykęs klausimas: „kodėl dėdei auga ūsai, o tetulei kasos?" Tikrai dažnas vaikas skaitydamas susidomės tuo, o kaip čia vyresnysis galės paaiškinti? Ir pats klausimas, rodos, atsirado vien dėl rimo. Antras skyrius: „Kur teisybę rasti" — turinio atžvilgiu tik balastas, (nes trečiam skyriuj, aiškiau ta pati mintis išrutuliuota) ir toks neaiškus, kad ir suaugusiam, ne tik vaikui, sunku suprasti, kas ten „baras, juokias, aimanuoja" ir kodėl „baras, juokias, aimanuoja", vadinasi, reikia spėti, bet vaikams poema negi rebusas.

Toliau Keistutis važiuoja triračiu į Vilnių, tėvų nepasiklausęs, čia jau ir nepedagogiška, ko vaikų knygų autoriai neturėtų pamiršti. Pats kelionės į Vilnių aprašymas blankus, nors net Keistutis užsuka į Trakus, bet ir pačių Trakų gyvo vaizdo neturime. Atvažiavęs Vilniun meta triratį pakrūmėn ir eina ieškoti Gedimino kalno. Vilniuj žmonės pasirodo nekalba, bet *„loja, urzgia, vaitoja"*... vis dėl to reikėtų pagalvoti, kad kitos kalbos nėra lojimas... be to, Vilniaus gatvėse žmonės svaidosi pagaliais, plytom, griūva, vaitoja... kėdes laužo... ir kas? Kokios čia peštynės?— autorius nepasako. Išeina, kad Vilnius kažkokių plėšikų, mušeikų lizdas, kur žmonės moka tik loti... Argi tokiu vaizdu mes patrauksime vaikų širdis? Be to, tegu taip ir būtų, bet autorius taip neaiškiai, nenurodydamas priežasties, ir net kitur be logikos, nurašė, kad vis mįslės. Štai, Keistutis, bėgdamas nuo muštynių ima ropoti į kalną, ir tuoj autorius rašo:... „Jau dabar Keistutis žino, kad tai kalnas Gedimino". Bet iš kur jis žino, to mes jau nežinome.

Keistučio susitikimas ir pasikalbėjimas su Gedimino dvasia ant kalno irgi nevykusiai parodytas. Pirmiausia, užlipęs ant kalno, susitinka senelį, kuris pasakoja Keistučiui, kodėl dabar geležinis vilkas nebekaukia,— ir labai gerai, — tai reikia suprasti, kad čia Gediminas kalbėjo; bet sekančiam skyriuj jau rašoma „ir senelis ten prie tako vienui vienas kažką šneka" — ir, daugiau norėdamas sužinoti Keistutis, nebedrįsta klausti; ir visai tikėtina, nes jau kai kas su savimi šneka, gali būti ir ne visi namie... Tolesniame skyriuj vėl kažkieno kalba apie Vilnių, tur būt, reikia suprasti kad to paties senelio... O paskui senelis kažkur dingsta, o jo vietoj, pagal pilį „vaizdas karžygio garbingo" — ir dabar nežinia, ar tai tas senelis buvo iš karsto Gediminas, tik vėliau karžygiu pasirodė, ar ten kitas senelis buvo... ir kam gi tokios neaiškios metamarfozos vaikams, nors tai ir būtų pasaka.

Bendrai, visi skyriai blankūs, atrodo paskubom rašyta, o skyrių „Kur teisybę rasti" ir „Negražiai žaidžia" būtų geriau buvę visai neįdėti, nes nieko visumai nepridėjo, tik supainiojo. Iš visų 18 skyrių vienas „Vilniaus kelias" — vaizdus ir gražus.

Kitur ir epitetai nevykę pav.: „Mūs Keistutis — geras vaikas, Dešinės visuomet laikos", ar gi dešinės laikymasis yra gerumas, jau greičiau gudrumo, dėmesio pavyzdys.

Arba „Štai koks ežeras gražus. *Myli* jis mažus vaikus". Kaip jau ežeras gali vaikus mylėti? Be to, nors autorius rimavo labai laisvai — ne visur galūnes taikino, bet daug kur, pagal ritmą, negerai sukirčiuoti žodžiai, pvz., priseina skaityti: „galvoje, l*in*ksmai, didel*is*, *a*plink, ir t.t. ko galima buvo puikiai išvengti, nes, kaip jau minėjau, griežto galūnių derinimo nėra; ir tokie posakiai „apsiaustėlį naują savo" galima buvo rašyti ir taisyklingai — „savo naują apsiaustėlį", nes nuo to ritmas nenukenčia, o rimo vis tiek dažnai nesilaikoma.

Pasakiškumo, nors tai pavadinta pasaka, taip kaip nėra, be Gedimino dvasios pasirodymo, arba, gal, skaityti pasakiškumu tų neaiškumų — mįslių aibes, arba, kad vaikas meta triratį pakrūmėn, paskum vaikšto po Vilnių, o grįžęs randa savo triratį, nors Vilniaus žmonės tikrais „plėšikais" parodyti.

Iliustracijos Vilimo geros ir gražios tos, kur nėra žmonių, kaip viršelio, arba Vilniaus kelias, bet kur žmonės, pvz., pirmame paveikslėly vaiko užpakalis net neestetiškai išėjo, arba paskutiniame, kur tas vaikas rankas laiko... *E. Baužienė*

S. Zobarskas: GANYKLŲ VAIKAI IR GERASIS AITVARAS, II laida. Spaudos Fondas 1940 m. 205 psl. Lt 3. D. Tarabildienės iliustracijos.

Ši knyga susideda iš dviejų dalių, pirmoji „Ganyklų vaikai", kuri buvo išleista atskira knyga ir premijuota, o šitam, II leidimui dar pridėta antroji dalis „Gerasis aitvaras". Viso telpa vienuolika apsakymėlių, kuriuose rašoma iš vaikų gyvenimo. Kalba vaizdi, graži, kartu paprasta ir vaikams suprantama. Kiekvienas apsakymėlis — pamokantis, bet mintis gražiuose rėmuose įsprausta, nelenda į akis, tik nejučiomis į sielą skverbiasi. Gražiausi bus „Audra", „Ganyklų vaikai", „Upė dainuoja", „Paukščių žudikas". Silpnesnė „Paskutinė medžioklė" — pats herojus neaiškus — ir to padribusio pilvo du kartu minėjimas nesipina į vienumą, nes šiaip Povilas simpatingas berniukas, o čia nežinia, kodėl lyg norėta pajuokti. Ir kodėl, kad šunį vilkas sudraskė, jau jo paskutinė medžioklė, tokia šuns meilė nepateisinta.

D. Tarabildienės iliustracijos gyvos ir dailios. *E. B.*

MOTINOS SUSIRŪPINKITE, sulietuvino kun. K. Marma, Marijonų leidinys 1939 m. 37 psl. 15 ct.

Knygutė skirta motinoms, įrodant alkoholinių gėrimų kenksmingumą vaikams, kad jos savo vaikus saugotų nuo tos piktybės. Tik, rodos, būtų daug teisingiau buvę parašyti: *„tėvai susirūpinkite"*, nes, kodėl tas *„namų galva"* išskiriamas iš auklėjimo darbo, o visa sukrauta ant motinos pečių. Be to, vyrai-tėvai turi pirma susitvarkyti ir negerti, nes gražiausi žodžiai blunka prieš biaurius pavyzdžius, nes, jei vyrai tiek tegertų, kiek moteris geria, tai būtų šventa Lietuva. Taigi autoriui nereikėjo abiejų tėvų išskirti. Knygutė tinkama kaimui, bet per smulkus šriftas apsunkins skaitymą. *E. B.*

Atsiųsta paminėti

Dr. J. Grinius, VILNIAUS MENO PAMINKLAI. Tai gražiausias leidinys apie Vilniaus meną lietuviškų knygų rinkoje. Knyga 196 puslapių, iš kurių 64 puslapiai iliustracijų, spausdintų giliaspaude. Ši knyga kiekvieno bus skaitoma su pasigėrėjimu. Kaina Lt 3,—.

Marija Lastauskienė, LAIMĖS GRIUVĖSIUOSE. Novelės. Novelėse gražiai atvaizduotas senojo dvaro gyvenimas, papročiai, jo santykiai su kaimo gyventojais. Knyga 296 puslapių. Kaina Lt 3,—.

Kan. F. Bartkus, Teol. D-ras, SU BESIMELDŽIANČIA BAŽNYČIA. Mąstymai kunigams—kiekvienai metų dienai. II dalis (pavasarinė) nuo 1 Gavėnios sekmadienio ligi šeštadienio po Sekminių. Ši knyga taip pat gali tikti ir pasauliečiams, praktikuojantiems kasdienius mąstymus. Kiekvienai dienai skirtas mąstymas yra sujungtas su tos dienos šventojo gyvenimu. Tai naujoviška šventųjų gyvenimo knyga. 534 psl. Kaina tik Lt 4.

Stephan Berghoff, BE MOTINOS. Apysakoje rašytojas pasakoja apie našlaičio gyvenimą, kuriame nebesuranda tikrosios motinos meilės. BE MOTINOS išvertė *Rimvydas,* gausiai iliustravo vaikų literatūros dailininkė *Stančikaitė.* Tekstas ir iliustracijos spalvotos. Apysaka Švietimo Ministerijos pripažinta tinkama visų mokyklų knygynams. 62 psl. Kaina Lt 2.

Kazys Binkis, KEISTUTIS PAS GEDIMINĄ. Šių dienų pasaka, Vilniaus poema. Spalvotos litografinės dail. Liudo Vilimo iliustracijos ir viršeliai.

„KNYGOS VISIEMS". Knygos žurnalas Nr. 1-2. Kaina Lt 1. Turiny — Vinco Krėvės klasinis apysakų romanas „Raganius", laimėjęs Spaudos Fondo 1939 m. literatūros premiją. Be to, įdėta atsiliepimai apie „Raganių", literatūros kritika ir informacija apie knygas. Leidinys papuoštas spalvotu dail. T. Kulakausko viršeliu.

Ši pigių knygų serija „Knygos visiems" (po 50 ct. numeris) skiriama mažiau pasiturintiems, bet mėgstantiems skaityti kaimo ir miesto žmonėms. Todėl visi dėkimės į talką platinti šias pigias, bet geras knygas plačiuose visuomenės sluoksniuose.

PASKUTINIS PONAS. M. Žoščenko rinktiniai humoro dalykai. Vertė Aleks. Juška. Humoristinių raštų pas mus maža teišeina, todėl ši žinomo rusų autoriaus įdomi ir linksma knyga verta skaitytojų susidomėjimo. 1940 m. Spaudos Fondo leid. 264 psl. Lt. 2,50.

KIŠKIS PIŠKIS, Baltasis Bajoras, — *D. Čiurlionytės* parašyta nepaprastai įdomi Velykinė pasaka vaikams. Dail. D. Tarabildienės pieštos keturių spalvų litografinė spaudos, o taip pat ir vienaspalvės teksto iliustracijos puošia šį vieną gražiausių vaikų literatūros leidinių. Knyga Švietimo Ministerijos aprobuota, didelio formato. Tai gražiausia dovana jauniesiems skaitytojams. 1940 m. Spaudos Fondo leid. Lt 2,50.

SVETIMA MOTERIS, *Vinco Žilionio* nauja aktualių ir įdomių apysakų knyga. Turinyje: Svetima moteris. Išsiskyrimas. Laidotuvės. Germanai. Rekvizicijos. Dėl geresnio gyvenimo. Krito rasa. Parvažiavo. Upė negrįžta. Motina ieško sūnų. Turguje. Dail. T. Kulakausko gražus viršelis. Spaudos Fondo 1940 m. leid. 224 psl. Lt 2,50.

Leidėja-Redaktorė O. Gaigalaitė-Beleckienė

„MAISTO“

krautuvėse visada galima gauti aukštos kokybės konservų, dešrų, ruliadų, kumpių ir kitų mėsos gaminių.

AKC. B-VĖ „KUCINSKIS PABEDINSKAI“

PLUNGĖJE PLUNGĖJE

LINŲ IR MEDVILNĖS AUDYKLA, LINŲ VERPYKLA

Gamina įvairių rūšių nebaltintas, baltintas ir dažytas LININES IR MEDVILNINES MEDŽIAGAS. Reikalaukite visose krautuvėse. Kreipkite dėmesį į mūsų plombas su fabriko ženklu.

Tik pirkdami iš pirmųjų rankų galime būti tikri, kad gausime gerą prekę ir nepermokėsime

MOKLO PRIEMONIŲ ATSTOVYBĖ LIETUVAI

Šv. Kazimiero Draugija, Kaune, Rotušės a. 6

atstovauja pasaulinio garso firmą ERNST LEITZ, WETZLAR.
Geriausi ir tiksliausi

Epidiaskopai mokykloms ir susirinkimų salėms,
Mikroskopai mokykloms, laboratorijoms, gydytojų kabinetams,
Foto kameros Leica technikos ir mokslo reikalams

Rašomoslos mašinėlės MERCEDES

FOTO APARATAI

Zeiss-Ikon, Agfa, Kodak ir kt.
Naujausia foto medžiaga.
Didžiausias pasirinkimas

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS CENTRE
Kaune, Rotušės a. 6
Ir skyriuje — Kaune Laisvės al. 64

Gautas naujas transportas vandentiekio ir kanalizacijos medžiagų

KREMAS METAMARFOZA „GerMaPo“

yra geriausia priemonė nuo šlakų, dedervinių ir spuogų

Reikalaukite visose vaistinėse ir kosmetikos krautuvėse

28. 706. 15